

LUNDS
UNIVERSITET

CPTED som brottsförebyggande verktyg i den svenska stadsplaneringen

En fallstudie om Helsingborgs stads användning av CPTED

Författare: Matilda Kjaersgaard

Kandidatuppsats i samhällsgeografi 15 hp

Kurs: SGEL36, VT 2022

Institutionen för kulturgeografi & ekonomisk geografi

Handledare: Nicklas Guldåker

Abstract

The approach “Crime Prevention Through Environmental Design” (CPTED) is frequently used internationally and is recognised as a well functioning crime prevention approach within urban planning. However, the usage of the approach in a Swedish setting is far more limited and less explored. Thus, this paper aims to further investigate the applicability of CPTED in a Swedish context. The case chosen for the paper is Helsingborg municipality, which is perceived as one of the leading municipalities within crime prevention. Furthermore, this paper strives to create a better understanding of CPTED and explore the challenges as well as the potential of development of the approach. Two semi structured interviews were conducted where material from three different informants were collected. Additionally, systematic social observations were made in three neighborhoods in Helsingborg in order to visualize the crime preventing measures in the physical environment. The results of the study show that several of the CPTED principles are implemented in the current crime prevention projects in the municipality. CPTED was considered to be a useful tool to create safe spaces, however, it was stated to be lacking in some areas. The informants at Helsingborg municipality claim that CPTED has to develop and improve further to become a fully functioning approach in Swedish urban planning. For example, equality is an aspect that needs to be incorporated to create spaces that are accessible as well as safe to all inhabitants.

Keywords: *CPTED, Crime Prevention, Safety, Physical Planning, SafeGrowth, Environmental Criminology, Urban planning*

Innehållsförteckning

Abstract	2
Bilder, figurer & tabeller	5
1. INLEDNING	6
1.1 Syfte & frågeställningar	7
1.2 Avgränsning	7
1.3 Disposition	7
2. BAKGRUND	9
2.1 Helsingborgs stad	9
2.2 Helsingborgs stads trygghetsarbete	10
2.3 Viktiga begrepp	12
2.3.1 Skillnaden mellan trygghet & säkerhet	12
2.3.2 Offentliga platser	12
2.3.3 Exkluderande design	12
3. TEORI & TIDIGARE FORSKNING	13
3.1 Environmental criminology	13
3.2 Eyes on the street theory	13
3.3 Broken windows theory	14
3.4 Defensible space theory	15
3.5 CPTED	16
3.5.1 De tre generationerna av CPTED	19
3.5.2 Första generationens CPTED	19
3.5.3 Andra generationens CPTED	20
3.5.4 Tredje generationens CPTED	21
3.6 SafeGrowth	23
3.7 Tidigare forskning om CPTED i Sverige	24
3.7.1 Tidigare implementering av CPTED i Sverige	25
4. METODOLOGI & MATERIAL	27
4.1 Forskningsstrategi & forskningsdesign	27
4.1.1 Metodkombination	28
4.1.2 Val av fall	28
4.2 Semistrukturerade intervjuer	29
4.2.1 Skillnader mellan gruppintervju och personlig intervju	30
4.2.2 Insamling av material	30
4.2.3 Bearbetning av material	31
4.2.4 Etiska överväganden	32
4.2.5 Reliabilitet & validitet	32
4.3 Systematisk social observation (SSO)	33
4.3.1 Insamling av material	34
4.3.2 Bearbetning av material	34

4.3.3 Etiska överväganden	34
4.3.4 Reliabilitet & validitet	34
4.4 Metod för analys	35
5. RESULTAT & ANALYS	36
5.1 Analys av intervjuer	36
5.1.1 Brottsförebyggande metoder i den fysiska planeringen	36
5.1.2 Användning av den första generationens CPTED	38
5.1.3 Användning av den andra generationens CPTED	39
5.1.4 Övergripande kritik mot CPTED	40
5.2 Analys av utvalda områden	43
5.2.1 Dalhem	44
5.2.2 Drottninghög	47
5.2.3 Fredriksdal	51
6. DISKUSSION & SLUTSATS	54
6.1 Övergripande diskussion	54
6.2 Svar på frågeställningar	55
6.3 Avslutande reflektion & framtida forskning	57
Referenslista	59
Bilagor	63
Bilaga 1: Intervjuguide - intervju 1	63
Bilaga 2: Intervjuguide - intervju 2	63

Bilder, figurer & tabeller

Bilder

<i>Bild 1</i> Fritidsgård i Dalhem.....	44
<i>Bild 2</i> Översikt över Gubbaparken.....	45
<i>Bild 3-6</i> Delar av Gubbaparken.....	45
<i>Bild 7-10</i> Lekplats och växthus i Drottninghög.....	47
<i>Bild 11-14</i> Tunnel mellan Drottninghög och Fredriksdal.....	49
<i>Bild 15-18</i> Lekplats och basketplan i Fredriksdal.....	51

Figurer

<i>Figur 1</i> Översiktskarta av Skånes kommuner.....	9
<i>Figur 2</i> De grundläggande principerna för den första generationens CPTED.....	19
<i>Figur 3</i> De grundläggande principerna för den andra generationens CPTED.....	21
<i>Figur 4</i> Grannskapshierarkin / <i>The neighborhood liveability hierarchy</i>	23
<i>Figur 5</i> Forskningsdesign och ordningsföljd av uppsatsens genomförande.....	27
<i>Figur 6</i> Översiktlig bild av Helsingborg och utvalda områden.....	43

Tabeller

<i>Tabell 1</i> Information om de valda metoderna.....	28
<i>Tabell 2</i> Information om intervjuerna.....	31
<i>Tabell 3</i> Mall för analys av områden.....	35
<i>Tabell 4</i> Mall för analys av Dalhem.....	46
<i>Tabell 5</i> Mall för analys av Drottninghög - lekplats och växthus.....	48
<i>Tabell 6</i> Mall för analys av Drottninghög - tunnel.....	50
<i>Tabell 7</i> Mall för analys av Fredriksdal - lekplats och basketplan.....	52

1. INLEDNING

Trygghetsfrågan är ständigt aktuell i samhället. Inom ramen för trygghetsarbete finns dels den så kallade “upplevda tryggheten”, som en subjektiv inriktning, och dels “säkerheten” som grundas i risken att utsättas för ett brott. Att beakta trygghet i planeringssammanhang är viktigare än någonsin, då mycket synliga brott såsom skjutningar, sprängningar och skadegörelse har ökat under de senaste åren (Regeringskansliet, 2022). I brottsförebyggande arbeten uppmärksammas ofta kopplingen mellan geografiska aspekter och brottsmönster. Vidare, visar viss forskning att omvandlingen av en plats fysiska och sociala karaktärer kan ha en inverkan på platsens brottsutveckling (Wortley & Mazerolle, 2011). Sambanden mellan den fysiska miljön och brottslighet är erkända av flera forskare och myndigheter, och genom att förstå hur människor samspelar med det offentliga rummet och den fysiska miljön, kan brottsförebyggande åtgärder implementeras. Åtgärderna kan innebära en förbättring av de miljöer där brott tenderar att frodas och människor upplever hög otrygghet (Boverket, 2022).

Brottsförebyggande arbete genom fysisk design har använts i Sverige sedan början på 2000-talet. Runt om i världen har angreppssättet “Crime prevention through environmental design” (CPTED) växt sig allt större sedan idéerna kring ansatsen uppkom på 1960-talet. Ansatsen grundas i sex principer (specificerade i avsnitt 3.5) som vägleder arbetet mot tryggare platser och stadsmiljöer. Sedan dess har ansatsen använts flitigt av olika myndigheter internationellt. Trots att planerare i Sverige är medvetna om CPTED som brottsförebyggande ansats, är det jämförelsevis få kommuner som implementerat det i praktiken (Ceccato et. al., 2019). Ett pressmeddelande från Helsingborgs stad under 2021, visar ett tydligt exempel på samarbete mellan kommunen och CPTEDs internationella organisation (ICA). Helsingborgs stad stod tillsammans med organisationen “Tryggare Sverige” som värdar för den internationella CPTED organisationens konferens år 2021 (Helsingborgs stad, 2021a). Kommunens aktiva tydliga koppling till CPTED är en viktig utgångspunkt för denna uppsats. Helsingborgs stad och dess trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete utgör således ett huvudfokus i denna studie.

1.1 Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka och problematisera hur brottsprevention genom fysisk design (CPTED) används i det brottsförebyggande arbetet i Helsingborgs stad. Detta görs genom att jämföra Helsingborgs stads brottsförebyggande metoder i den fysiska planeringen med de utvecklade principer som ingår i CPTED. Genom att applicera denna beforskade ansats i en svensk kontext, kan relevansen för principerna granskas och problematiseras. Följaktligen har fyra frågeställningar tagits fram;

- *Vilka metoder används av Helsingborgs stad för att förebygga brott i den fysiska miljön?*
- *Hur har ansatsen "CPTED" och dess principer appliceras på planeringsarbetet i Helsingborgs stad?*
- *Vilka möjligheter och begränsningar upplever Helsingborgs stad att det finns med CPTED?*
- *Vilka möjligheter och begränsningar finns det vid implementering av CPTEDs principer i en svensk planeringskontext?*

1.2 Avgränsning

Studien avgränsas rent geografiskt till Helsingborgs stad och formuleras som en fallstudie kopplad till tillämpningen av ansatsen "CPTED". Uppsatsen är således inriktad mot att undersöka hur CPTED kan användas i ett kommunalt planeringssammanhang, specifikt i Helsingborgs stad, samt vilken utvecklingspotential ansatsen har för att matcha den svenska kontexten. Vid undersökning av kommunens brottsförebyggande arbete kommer även tre utvalda socialt utsatta områden i Helsingborg att granskas närmare genom observation av den offentliga miljön.

1.3 Disposition

För att introducera fallstudien presenteras ett bakgrundskapitel (kapitel 2) med avsnitt innehållande grundläggande information om Helsingborgs stad och dess trygghetsskapande samt brottsförebyggande arbete. I samma kapitel förklaras även viktiga begrepp för att öka läsarens förståelse inför kommande delar av uppsatsen. Vidare, introduceras det teoretiska ramverket i samband med tidigare forskning kring ansatsen CPTED. Teorikapitlet (kapitel 3)

består också av de teorier som CPTED bygger på samt hur ansatsen har vidareutvecklats under åren. Därefter följer metodologi- och materialkapitlet (kapitel 4), vilket avser att förklara valet av intervju och systematisk social observation. Nästkommande kapitel är resultat- och analysdelen (kapitel 5), vilken kombinerar den information som utvunnits genom metoderna med en analys. Slutligen följer diskussionen och slutsatsen (kapitel 6) som avser att resonera kring resultatet och avslutningsvis besvara frågeställningarna och lägga fram förslag till framtida forskning.

2. BAKGRUND

Detta kapitel är uppdelat i fyra huvudsakliga avsnitt som syftar till att ge bakgrundsinformation till fallstudien. Kapitlet inleds med en presentation av Helsingborgs stad, vilket efterföljs av kommunens arbete med trygghet och minskad brottslighet. Avslutningsvis följer en kort diskussion och definition av begreppen “trygghet” och “säkerhet”, samt begreppen “offentlig plats” och “exkluderande design”.

2.1 Helsingborgs stad

Helsingborgs stad är en kommun i den nordvästra delen av Skåne. Kommunen hade under det första kvartalet av 2022 drygt 150 000 invånare och är den åttonde största kommunen efter invånarantal (SCB, 2022). Utöver Helsingborg, består kommunen av flera mindre tätorter.

Figur 1: Översiktskarta av Skånes kommuner (Matilda, Kjaersgaard 2022)

Otrygghet hos invånare och brottslighet är något som arbetats med i hög grad i Helsingborgs stad. Enligt statistik över anmälda brott per 100 000 invånare år 2021 utförd av BRÅ, befinner sig Helsingborgs stad på plats 7 av 25 bland storstadskommunerna i förhållande till

högsta antalet anmälda brott. Antalet anmälda brott per 100 000 invånare var 14 501, och det totala antalet anmälda brott under samma år var 21 649 (BRÅ 1, 2022).

Trenden visar dock att antalet anmälda brott har minskat under de senaste fyra åren i kommunen. Enligt ett pressmeddelande från Helsingborgs stad, är det främst skadegörelse och stölder som har minskat signifikant under de senaste åren (Helsingborgs stad, 2022b). Med stadigt minskande av antal brott i Helsingborg är det av intresse ur en samhällsplaneringsvinkel, att undersöka de tillvägagångssätt som används av kommunen för att förebygga brottslighet och öka tryggheten.

2.2 Helsingborgs stads trygghetsarbete

I kommunens översiktsplan nämns det att invånarnas otrygghet är en av de största utmaningarna för staden. Arbetet som pågår i kommunen reflekterar därigenom detta då de ligger framkanten inom trygghetsfrågor och brottsförebyggande arbete i Sverige (Helsingborgs stad, 2021d). För att skapa trygghet i staden arbetar kommunen tillsammans med aktörer som exempelvis föreningar, flera stora fastighetsägare, myndigheter och religiösa samfund. Kommunen har även ingått i en samverkansöverenskommelse med polisen i Helsingborg för öka tryggheten och minska den sociala oron i staden. Tillsammans tillför de olika kompetenser och resurser för att kunna nå målen med överenskommelsen. Målen innebär bland annat att Helsingborg ska uppfattas som en attraktiv och trygg stad (Helsingborgs stad, 2020). I samverkansdokumentet framgår det att flera olika aspekter av brottslighet och otrygghet behandlas. Delvis arbetas det med att motverka konkreta brottsföreteelser som organiserad brottslighet, våld på allmän plats och öppen narkotikaförsäljning. Det övriga arbetet är istället inriktad på att minska social oro och otrygghet på allmän plats. Flera invånare i Helsingborg upplever problem med att brottslighet sker öppet på allmän plats, exempelvis öppen narkotikaförsäljning (Helsingborgs stad, U.Å.).

Utöver kommunens samverkansarbete finns det andra styrdokument som utnyttjas vid det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Kommunen utgår främst från sin handlingsplan för trygghet i stadsmiljön, där sju principer gällande upplevd trygghet presenteras. Dessa principer är;

1. **Omhändertagande av stadsmiljön:** Detta bygger på att bibehålla den vackra stadsmiljön genom att hantera klotter, skräp och skadegörelse.
2. **Befolkade platser och stråk:** Arbete med att få fler människor i rörelse så att fler har uppsikt över vad som sker i de offentliga utrymmena.
3. **Överblickbarhet:** Skapandet av överblickbara stråk och platser.
4. **Belysning:** En grundläggande faktor för upplevd trygghet. Vacker och jämn belysning kan göra stor skillnad.
5. **Säkerhetsåtgärder:** Detta innebär exempelvis användande av övervakningskameror och fysiska åtgärder för att avgränsa områden.
6. **Samhörighet:** Denna princip innebär främjande av grannskap och att invånare ska lära känna människor i sin omgivning för ökad samhörighet och därigenom trygghet.
7. **Identitet:** Bibehållandet av områdets goda rykten samt motverkande av dåliga rykten innebär generellt sett större stolthet och ökat ägandeskap (Helsingborgs stad, 2017).

Helsingborgs stads trygghetsarbete varierar både i form av tillvägagångssätt (se avsnitt 5.2) och inriktning, exempelvis finns det flera trygghetsprojekt som innebär omvandling av parker och nedklottrade gångtunnlar. Medel såsom ökad belysning och skapandet av färgrika designers har använts för tunnlar i kommunen. Vidare, har lekplatser fått fler funktioner för att locka nya besökare och därigenom få mer rörelse. Enligt Helsingborgs stads hemsida finns det flera pågående projekt och stora ambitioner i det trygghetsinriktade arbetet (Helsingborgs stad, 2021c).

Flera åtgärder som riktas åt en ökad upplevd trygghet kan även innebära brottsprevention. Detta gäller även för Helsingborgs stads agenda i sitt trygghetsarbete i kommunen. Åtgärder kan bidra till att skapa både en känsla av trygghet och minska risken att bli utsatt för brott. Begreppet “trygghet” är mångtydigt och dess innebörd kan spreta åt många olika håll och kanter (Boverket 2, 2022). Därav syftar kommande delavsnitt till att kort och koncist förklara viktiga begrepp. Däribland definitionen av “trygghet” och det mycket närliggande begreppet “säkerhet”.

2.3 Viktiga begrepp

2.3.1 Skillnaden mellan trygghet & säkerhet

Trygghet är ett begrepp som kan tolkas på många olika sätt. Boverket definierar begreppet efter relationen mellan byggd miljö och säkerhet. Det är en subjektiv upplevelse som kan se olika ut för olika individer. Upplevelsen av en plats brukar grundas i tidigare erfarenheter, intryck och information. Det är upplevelsen och de sinnesintryck en individ kan få som brukar avgöra om denne känner trygghet eller inte (Boverket, 2022). Organisationen “Tryggare Sverige” skiljer på begreppen trygghet och säkerhet för att separera den subjektiva upplevelsen från risken att utsättas för brott. “*Säkerhet* definieras som den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar, medan *trygghet* är individens upplevelse av säkerheten/risken” (Tryggare Sverige, U.Å). Begreppen samspelar ofta med varandra då det ena kan bero på det andra. En individs oro över att bli utsatt för brott kan till exempel grunda sig i att brott faktiskt begås frekvent på platsen.

2.3.2 Offentliga platser

Begreppet *offentlig* är enligt Nationalencyklopedin definierat som “öppen för alla människor”. Detta som övergripande begrepp beskriver också huvuddragen för andra begrepp såsom *offentlig plats* och *offentligt rum* (Nationalencyklopedin, 2022b). De offentliga platserna kan vara allmänna vägar, gator, torg och parker och kan likställas med begreppen *allmän plats* och *allmänt ändamål* (Nationalencyklopedin, 2022c). Offentliga platser kan sammanfattningsvis tolkas som platser som alla människor har tillgång till utan någon form av exkludering.

2.3.3 Exkluderande design

Nationalencyklopedin definierar *exkluderande design* som “[...] utformning av platser eller föremål i stadsbilden med syfte att hålla vissa grupper av människor borta” (Nationalencyklopedin, 2022a). Dessa samhällsgrupper kan exempelvis vara missbrukare, ungdomsgäng och hemlösa. Vanligtvis är det kommuner, fastighetsägare och förvaltare som implementerar särskilda designval i detta syfte. Det mest kända exemplet är bänkar som konstruerats för att inte bli sovplats för hemlösa genom antingen lutning eller armstöd. Andra vanliga exkluderande åtgärder är stängsel, taggtråd eller frånvaro av anläggningar såsom offentliga toaletter eller parkbänkar på offentliga ytor (Nationalencyklopedin, 2022a).

3. TEORI & TIDIGARE FORSKNING

Teorikapitlet introduceras med en övergripande bild av det teoretiska fält som används i uppsatsen. Vidare kommer den forskning och de teorier som skapat underlag för studiens huvudfokus (CPTED) att presenteras vilket leder vidare till introduktionen av CPTEDs uppbyggnad, dess historia och nuvarande status. Avslutningvis kommer ett avsnitt att behandla forskningen kring CPTED i Sverige samt exempel på implementering i en kommun .

3.1 Environmental criminology

Environmental criminology är en inriktning inom kriminologin och agerar i detta fall som ett paraplybegrepp. Inriktningen består i sin tur av flera olika teorier. Gemensamt för teorierna inom *environmental criminology* är tanken om att brottslighet inte är spridd slumpmässigt över tid och rum, det vill säga, att det finns geografiska mönster för brottslighet. Rummet kan alltså vara en motivation eller faktor för kriminell aktivitet. Brottslingar och dess offer varierar beroende på tid på dagen och platsens sociala och fysiska karaktär. Därigenom kan mängden brottslighet variera beroende på en plats karaktär och även vid förändringar av plats miljö (Bruinsma & Johnson, 2018). Kriminologer inom fältet *environmental criminology* letar efter dessa brottsmönster och försöker förklara dem genom influenser från den fysiska omgivningen. Utifrån dessa förklaringar följer regler vilka möjliggör en viss förutsägbarhet kring uppkommandet av nya brottsproblem. Det är just dessa förklaringar av brottsmönster som har banat vägen för konkreta brottsförebyggande åtgärder i den fysiska planeringen (Wortley & Mazerolle, 2011).

3.2 Eyes on the street theory

Jane Jacobs gav under år 1961 ut sin bok "*The Death and Life of Great American Cities*", där det argumenteras att brott begås när invånare känner sig isolerade och anonyma med lågt intresse för vad som sker i sitt område. Lösningen för minskande av brottslighet ligger därmed i att planeringen av områden ska uppmuntra en gemenskap och sammanhållning hos grannskap (Wortley & Mazerolle, 2011). Jacobs tar upp tre huvudsakliga kvaliteter som ett framgångsrikt område bör ha för att öka säkerheten i de offentliga utrymmena. Först av allt krävs det tydliga avgränsningar mellan vad som är offentliga utrymmen och privata

utrymmen. Dessa två sfärer ska helst inte gå in i varandra med oskarpa gränser. För det andra behöver det finnas "ögon på vägen" och byggnader på gatan som är utrustade för att handha främlingar, bör vara riktade mot gatan. Byggnaderna kan inte vara blinda för vad som sker ute på gatan. Med andra ord behöver det skapas fler tillfällen och möjligheter att se vad som händer på gatan. För det tredje, behöver gatorna ha i princip konstant rörelse för att få in fler "ögon" och även för att se till att de som befinner sig i intilliggande byggnader har intresse av att kolla ut mot gatan (Jacobs, 1961, s. 44-45).

Kort sagt, behöver gatorna i ett område kunna hantera flödet av främlingar. Ingen människa kan tvingas att övervaka en plats. Det enklaste sättet att få konceptet att fungera är därigenom att skapa trivsamma offentliga platser, där människor gladeligen rör sig omedvetna om att de samtidigt övervakar området och därigenom gör det till en säkrare plats. För att garantera rörelse i ett område är det därför viktigt att som planerare skapa möjligheter för en plats att ha hög aktivitet. Detta kan göras genom att placera affärer i området, vilket skapar rörelse under dagtid, men även andra verksamheter såsom restauranger och barer som skapar aktivitet under kvällar och en bit in på natten. Genom att blanda verksamheter i ett och samma område skapas optimala förutsättningar för ett område rikt på rörelse och många "ögon på gatan" (Jacobs, 1961, s. 45-46).

3.3 Broken windows theory

År 1982 publicerade James Q. Wilson och George L. Kelling artikeln "Broken Windows - The Police and Neighborhood Safety", varifrån det populära begreppet "fixing broken windows" härstammar ifrån. I artikeln hävdar Wilson och Kelling att om ett fönster i en byggnad går sönder och lämnas oreparerat, kommer snart alla andra fönster i byggnaden att tas sönder. Huvudargumentet för artikeln grundar sig i att bristande uppmärksamhet och agerande vid mildare brott såsom olika typer av skadegörelse kan uppmuntra till ökad brottslighet. Om skadegörelse på byggnader och i områden lämnas under en längre tid istället för att tas hand om direkt, kan det signalera att ingen bryr sig om objektet eller platsen i fråga (Wilson & Kelling, 1982).

Teorin stöds av och har testats av flera andra forskare och även myndigheter såsom polisen. Ett exempel på forskning som relaterar till broken windows-teorin är bland annat ett av

psykologen Philip Zimbardos experiment, som testade teorin på vandalisering av bilar. Zimbardo placerade en bil utan registreringsskylt i Bronx och en i Palo Alto och lämnade dessa för att se hur omgivningen reagerade. Bilen i Bronx blev snabbt vandaliserad och värdefulla delar av bilen stals av vad Zimbardo kallade “helt vanliga respektabla människor”, även familjer. Bilen i Palo Alto stod orörd i över en vecka varpå Zimbardo valde att slå sönder en del av bilen för att se om detta påverkade experimentet. Snart därefter började andra att vandalisera bilen tills det att den var helt och hållet förstörd. Experimentet visar tydligt på en koppling till broken windows-teorin. Bland det viktigaste att ta med sig från experimentet är att skadegörelse och vandalisering kan ske överallt, oavsett om området har hög eller låg brottslighet i allmänhet. I Bronx skedde vandaliseringen betydligt fortare då skadegörelse inte tagits hand om i området under en längre tid och sker betydligt oftare, vilket har skapat en annan brottskultur. För invånare i Palo Alto, som istället är ett område med lägre brottslighet där privata ägodelar generellt sett respekteras mer, krävdes det bara att en person skadade bilen, för att en dominoeffekt skulle skapas (Wilson & Kelling, 1982).

3.4 Defensible space theory

Teorin som varit den största influensen för CPTED är *Defensible space theory*, skapad av arkitekten Oscar Newman (ICA, 2022). Idag räknas Newmans idéer till den första generationens CPTED (se avsnitt 3.5.2). I boken “*Defensible space - People and design in the violent city*” förklarar Newman hur målet för *defensible space* är en omgivning där en underliggande känsla av territorialitet och känsla av gemenskap hos invånarna, kan omvandlas till ansvar för att säkerställa en produktiv, säker och välskött livsmiljö. Problemet kring att ansvaret tidigare lämnats åt polisen tas upp i boken i samband med en uppmaning att generera säkerhet gemensamt istället för enskilt. Boken beskriver hur samhället förlorar kampen mot brottslighet genom att agera på egen hand. Samhället behöver verka gemensamt för att minska brottsmöjligheterna (Newman, 1972, s. 3).

Newmans teori är uppbyggd av principerna territorialitet, naturlig övervakning, och image och miljö. Territorialitet definieras som den fysiska miljöns förmåga att skapa upplevda territoriella zoner. Genom fysisk design kan ytor upplevas som privata, semi-offentliga och offentliga. Detta görs genom skapandet av barriärer, fysiska såväl som symboliska. Exempel på hur fysiska barriärer kan presenteras är genom u-formade byggnader och staket.

Symboliska barriärer kan istället innebära grönska, skiftningar i gångytan, belysning eller några trappsteg (Newman, 1972, s. 51-63).

Naturlig övervakning är inspirerat av Jane Jacobs *eyes on the street theory* och grundas i att skapa så många tillfällen som möjligt för människor att omedvetet övervaka det offentliga och semioffentliga rummet. Detta kan, som tidigare nämnt (se avsnitt 3.2), implementeras genom den arkitektoniska designen av byggnader, i form av att många fönster riktas mot de offentliga utrymmena. En intressant och multifunktionell miljö skapar också möjligheter för naturliga övervakning och rörelse i dessa utrymmen (Newman, 1972, s. 79-100).

Image och miljö grundas i hur olika miljöer och platser uppfattas. Newman talar om att en av anledningarna till att det kan ske mycket skadegörelse och klotter på och i en byggnad, är för att den är designad för att vara tålig och slitstark istället för vacker. Med mer slitstarka designer skulle alltså risken vara högre för skadegörelse då detta kan trigga de som bor i eller vistas i byggnaden att testa gränserna. För att minska denna risk, menar Newman att designen borde göras vacker istället så att samma individer istället kan känna stolthet över miljön och en vilja att vårda den istället för att förstöra den (Newman, 1972, s. 105). Sammanfattat är intrycket av miljön på platsen, samt hur den uppfattas av utomstående, en viktig del för att minska brottslighet, särskilt i form av skadegörelse.

3.5 CPTED

“CPTED” är en förkortning av angreppssättet “Crime prevention through environmental design”, vilket på svenska översätts till “Brottsprevention genom arkitektonisk design”.

Tillvägagångssättet grundar sig i brottsförebyggande arbete genom förändring och utformning av den fysiska miljön (Boverket, 2019). CPTED är ett tvärvetenskapligt tillvägagångssätt för att reducera brottslighet och rädslan för brott. Dess strategier syftar till att minska viktigmisering (processen för konstruktion av brottsofferroller), avskräcka förövare från att genomföra brottsliga handlingar, och bygga upp en känsla av gemenskap hos invånare för att skapa territoriell kontroll (The International CPTED Association [ICA], 2022).

CPTED är en inriktning av situationell prevention, som innebär att förhindrande och försvårande av brott kan göras genom att förändra situationen eller den platsen där ett brott kan begås. Ansatsen CPTED är stadsplanerings- och arkitekturinriktad, vilket innebär att planerare, genom att ha med denna aspekten redan i planeringsfasen, har möjlighet att bygga rätt från början, alternativt i ett senare skede förändra den fysiska miljön för att minska risken för att brott ska begås. I ett planeringsstadium kan angreppssättet implementeras vid byggandet av nya bostadsområden, exempelvis genom arkitektur. Mindre åtgärder som kan tillämpas i senare skeden är exempelvis förbättrad belysning och att skymmande buskage tas bort eller får ett luftigare utseende (BRÅ 2, 2022). CPTED som arbetsätt övertygar om att vi, redan i ett tidigt planeringsstadium, kan motverka förekomsten av brottslighet på en geografiskt angiven plats. Genom att planera, modifiera, och underhålla platser, kan vi förhindra att brott begås, dels mot oss själva, men även mot vår egendom (Taylor, 2002, s. 413). På BRÅs hemsida presenteras de sex principer som ansatsen bygger på; territorialitet, tillträdeskontroll, övervakning, försvårande av brottsgenomförande, image, och aktivitetsstöd.

1. "Territorialitet innebär att de boende i ett område känner ansvar för en plats och de aktiviteter som utförs där. Genom att individer och grupper känner ansvar för platsen minskar också incitamenten för potentiella gärningspersoner att begå brott där. Upplevelsen av territorialitet kan ökas genom exempelvis fysiska eller symboliska barriärer så som markerade ingångar som skiljer privata, offentliga och semioffentliga miljöer men också genom att platsen används för sociala aktiviteter. Genom att man avlägsnar skräp, klotter och andra tecken på social oordning signalerar miljön att det finns personer som känner ansvar och kontrollerar eventuella försök att begå brott eller andra oönskade aktiviteter".
2. "Tillträdeskontroll innebär att tillträdet till byggnader eller platser begränsas vilket försvårar för individer med uppsåt att begå brott. Exempel på detta är användande av porttelefoner eller koder för tillträde till byggnader".
3. "Övervakning innebär att en plats övervakas på olika sätt för att öka tryggheten och försvåra för den som har för avsikt att begå brott. Övervakningen kan vara informell genom att byggnader designas med fönster vända mot exempelvis en parkeringsplats så att bilar och personer som befinner sig där kan ses av dem i byggnaden. Det kan också innebära att man förbättrar belysningen eller reducerar buskage och liknande för att få öppna siktlinjer och

naturlig övervakning. Övervakningen kan också vara mer formell med väktare och polis eller genom att övervakningskameror används”.

4. “Försvårande av brottsgenomförande innebär användning av exempelvis lås, staket, inbrottslarm och liknande åtgärder som minskar möjligheterna att begå brott”.
5. “Image innebär att man skapar platser som är attraktiva att vara på och som signalerar ordning. Exempel på detta är att ta bort skräp, reparera trasig belysning eller sönderslagna fönster, ta bort brända bilar och liknande”.
6. “Aktivitetsstöd innebär att man genomför åtgärder som uppmuntrar till användning av platsen för positiva aktiviteter. Exempel på detta är att man kan skapa lekplatser, caféer eller andra typer av mötesplatser. Man kan också planera så att busshållplatser, uttagsautomater och taxistationer hamnar på platser där man vill öka aktiviteten och genomströmningen av människor”.

(BRÅ 2, 2022)

Dessa principer bygger på ett flertal tidigare kända teorier. CPTED-rörelsen framkom först under 1960-talet genom kritiken mot Jane Jacobs i hennes bok “The Death and Life of Great American Cities”, där Jacobs presenterade sin teori “Eyes on the Street” (ICA, 2022). Teorin innebär som tidigare förklarar, att offentliga miljöer behöver naturlig övervakning för att bli säkrare. Med naturlig övervakning syftar Jacobs på att öka rörelsen på gatan och skapa fler tillfällen för människor att informellt se ut mot gatan exempelvis från byggnader med fönster riktade mot den (Jacobs, 1961).

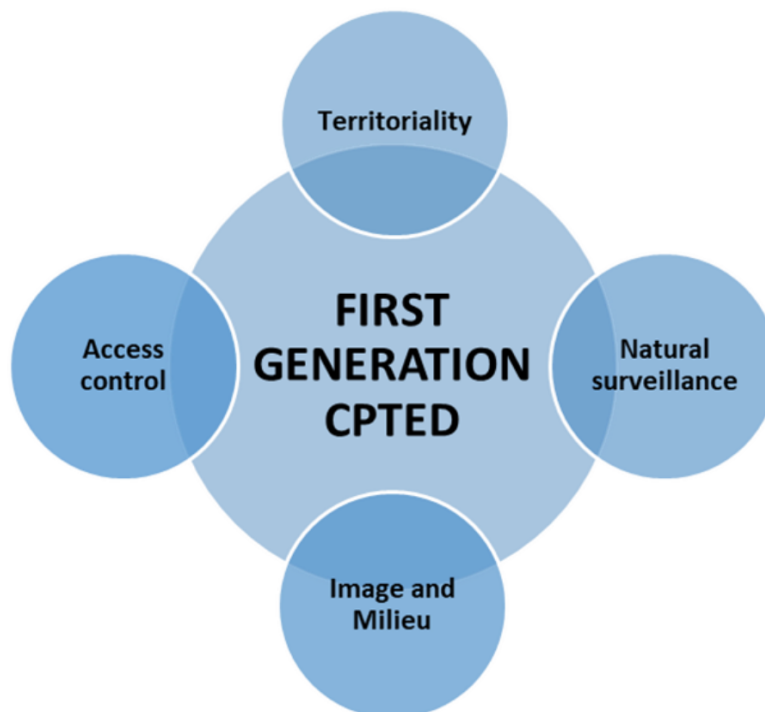
Under 1970-talet gav arkitekten Oscar Newmans bok “Defensible space” och kriminologen C. Ray Jeffreys bok “Crime prevention through environmental design” CPTED sitt officiella namn. Newman och Jeffrey befäste även ansatsen genom att introducera CPTED-rörelsen som ett effektivt tillvägagångssätt för att förebygga brott och bygga upp en känsla av gemenskap (ICA, 2022).

3.5.1 De tre generationerna av CPTED

CPTED som ansats kan delas upp i tre grupper, den första generationens CPTED, den andra generationens CPTED och den tredje generationens CPTED. De olika generationerna innebär en slags vidareutveckling av den tidigare och kan även innebära kritik mot dess föregångare (Saville & Mihnjac, 2019). Angreppssättet har utvecklats sedan ungefär 70 år tillbaka i tiden vilket skapat naturliga möjligheter för evolution av dess innehåll.

3.5.2 Första generationens CPTED

Den första generationens CPTED utvecklades av Oscar Newman och baseras på fyra principer; territorialitet/territoriell kontroll, naturlig övervakning, image och miljö, och åtkomstkontroll (se avsnitt 3.4). Principen kring naturlig övervakning är inspirerad av Jane Jacobs teori “Eyes on the street” och den informella mänskliga övervakningen, som kan uppmuntras genom olika designval av den fysiska miljön. Första generationens principer är än idag del av CPTEDs officiella principer enligt den internationella CPTED organisationen (ICA, 2022). Dessa beskrivs mer ingående ovan genom BRÅs definitioner.

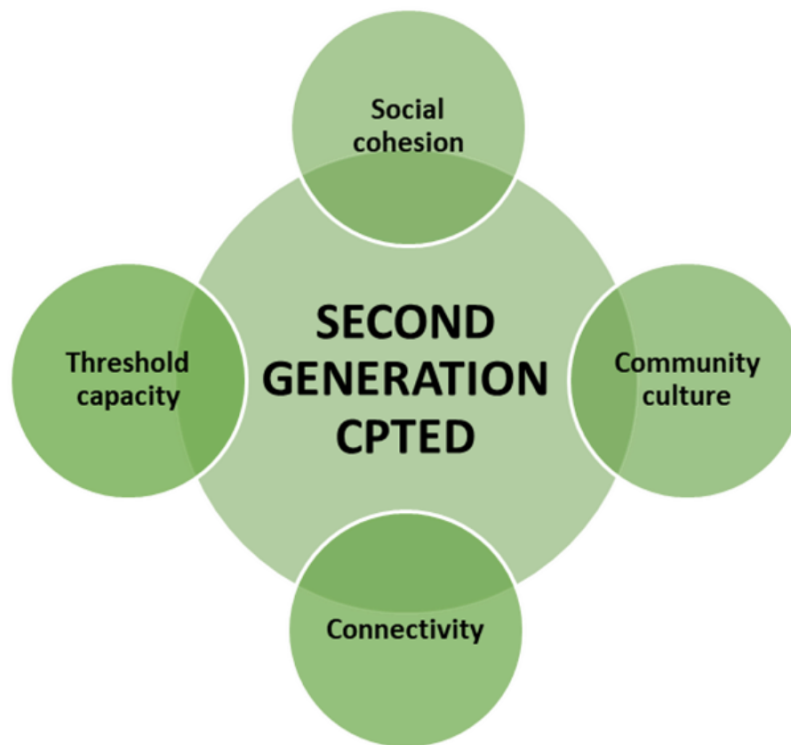
Figur 2 1: De grundläggande principerna för den första generationens CPTED (Bildkälla: ICA, 2022).

3.5.3 Andra generationens CPTED

Gregory Saville och Gerard Cleveland startade under 1998 en utveckling av den första generationens CPTED, som de valde att kalla för den andra generationen. Den tydligaste skillnaden från den första generationen är ett minskat fokus på brottsförebyggande design och ett ökat fokus på de sociala aspekterna. Andra generationens CPTED grundar sig hur de sociala dimensionerna hos ett grannskap kan förebygga brottslighet. Jane Jacobs koncept kring att ett starkt grannskap och känsla av sammanhållning är nyckeln till säkra gator vidare arbetas i denna utveckling av CPTED. Enligt den andra generationen har lyckade och säkra grannskap samhällsdialoger, tydliga karaktärsdrag och en mångfaldig befolkning med goda möjligheter för positiva möten. Ett misslyckat grannskap är det motsatta, där rädslan för möten med andra invånare är stark och gatorna är tomma. Det är i dessa områden som brott tenderar att frodas (Saville & Cleveland, 2008).

Totalt bygger den andra generationens CPTED på fyra principer, vilka listas i figur 3. Dessa principer är; social sammanhållning (*social cohesion*), *connectivity*, grannskapskultur (*community culture*), och *threshold capacity*. Genom att utöka brottspreventionen från de offentliga utrymmena till de privata, skulle CPTED som metod bli mer effektiv. Följaktligen, skulle den andra generationens CPTED, enligt Saville och Cleveland, minska brottsmotiv genom att hantera de sociala, kulturella och känslomässiga behoven hos människor som bor på platser där brottsligheten är eller kan bli mest kritisk. *Social cohesion* är en central del av den andra generationens tillvägagångssätt. Detta centreras främst kring problemlösningstekniker inom grannskap som resulterar i positiva effekter istället för våld. *Connectivity* innebär att grannskapet har gemensam kontakt med utomstående organisationer så att det inte isoleras. Det kan även innebära tydliga kollektivtrafikstråk eller gång- och cykelstråk till andra områden. *Community culture* relaterar mycket till Jane Jacobs 'eyes on the street'-teori på det sätt att det krävs ögon på gatan. Dock inte endast i form av åskådare, utan i form av andra i grannskapet som omedvetet övervakar området för att de bryr sig om det och dess invånare. En grannskapskultur kan förbättras bland annat genom gemensamma traditioner, social och kulturell mångfald, och förekomsten av speciella platser och evenemang. *Threshold capacity* innebär att man istället för att fokusera på design, använder så kallade *social stabilizers* för att skapa trygga platser för ungdomar att vistas vid som har låg risk för att leda dem mot brottslig aktivitet. Exempel på *social stabilizers* är *street food*-försäljare och gatuunderhållning. Det är också viktigt att inte ha för många tomma

byggnader, eller barer i för tätt omfång då detta kan skapa möjligheter för brottslighet (Saville & Cleveland, 2008).

Figur 3: De grundläggande principerna för den andra generationens CPTED (Bildkälla: ICA, 2022).

3.5.4 Tredje generationens CPTED

Under senare år har det arbetats med att utveckla en tredje generation av CPTED, varpå Gregory Saville och Mateja Mihinjac publicerade en artikel gällande det nya angreppssättet under 2019. Kritik riktas främst mot den första generationens CPTED, men även den andra generationen. Det hävdas att CPTED som brottsförebyggande ansats genom dessa två generationer inte har nått sin fulla potential, och att det därigenom krävs en tredje generation. I artikeln hänvisar Saville och Mihinjac till Abraham Maslows behovstrappa¹ och argumenterar för att den första generationens CPTED kan länkas till det nedre steget som innebär de mest grundläggande behoven såsom säkerhet och husrum. Den andra generationens CPTED kunde även länkas till det andra steget på trappan som innebär gemenskap, varpå den tredje generationen skulle kunna länkas till uppnåendet av mål och

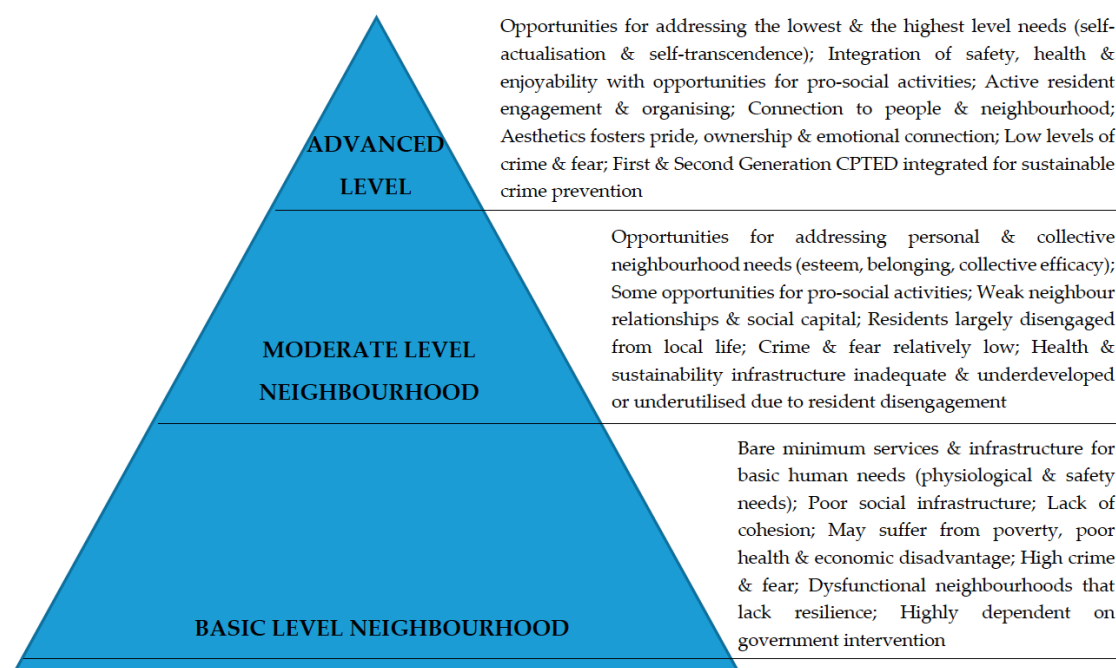
---

¹Maslows behovstrappa är en modell som innebär en pyramid uppbyggd av en människas behov och förklarar hur dessa prioriteras. De lägsta stegen inkluderar fysiska behov, såsom mat och skydd, och säkerhet. De högre stegen innebär behov av tillhörighet, och självkänsla. I toppen av pyramiden finns självförverkligande. Enligt Maslow måste de lägre behoven uppfyllas för att fokus ska kunna läggas på de högre behoven (Harris & White, 2018).

självförverkligande vilket innebär ett spann från det tredje steget till det högsta i behovstrappan (Saville & Mihinjac, 2019).

Den tredje generationens CPTED syftar till att lägga ett större fokus på ren livskvalité som en brottsförebyggande metod och menar på att fysisk design och ett socialt sammanhang inte är tillräckliga åtgärder ur ett långsiktigt perspektiv. Invånarna i dagens städer har större behov än de första trappstegen i Maslows behovstrappa. I den tredje generationen argumenterar Saville och Mihinjac att livskvaliteten och folkhälsan bör inkluderas som ytterligare en del av CPTED och därigenom skapa mer långsiktiga lösningar. Enligt flera studier ska det även finnas en positiv korrelation mellan ohälsa och brottslighet. Denna nya inriktning av CPTED innebär inte nödvändigtvis att fysisk planering och design lämnas bakom, utan skapar snarare nya perspektiv på hur vi kan designa vår miljö i brottsförebyggande syfte. Designen av offentliga utrymmen kan istället ha för avsikt att förbättra folkhälsa och välmående. Exempelvis kan en välskött grönyta leda till minskad rädsla för brott och bättre välmående, men även påverka attityden mot en plats och därigenom minska risken för att skada miljön och annan brottslighet (Saville & Mihinjac, 2019).

Den tredje generationens CPTED syftar också till att inkludera de tre hållbarhetsfaktorerna; social-, ekologisk-, och ekonomisk hållbarhet, då dessa är essentiella för livskvalité. Utifrån denna vidareutvecklingen har Saville och Mihinjac skapat en grannskapshierarki, eller som den kallas i artikeln; *The neighborhood liveability hierarchy*, likt Maslows behovstrappa. Tanken bakom hierarkin är att den kan användas som ett verktyg vid framtida forskning. Figur 4 visar hierarkin som beskriver ett grundläggande grannskap, ett måttligt grannskap, och ett framskridet grannskap (Saville & Mihinjac, 2019).

Figur 4: Grannskapshierarkin / *The neighborhood liveability hierarchy* (Bildkälla: Saville & Mihinjac, 2019).

3.6 SafeGrowth

Utöver den andra generationens CPTED har Gregory Saville utvecklat ett koncept som tar ett helhetsgrepp om brottsförebyggande metoder inom samhällsplaneringen. “*SafeGrowth*” är ett koncept som syftar till att skapa hållbara brottsförebyggande åtgärder, och är en utvidgning av “*Smart Growth*”-rörelsen, vilken fokuserar på ekologisk hållbarhet, design i mänsklig skala, och stationsnära utveckling. *SafeGrowth* innebär en integrerad planprocess för att skapa säkra och trygga grannskap, förbättra den lokala tilliten och minska brottslighet. Saville poängterar att i tider av drastiska förändringar i samhällets sociala struktur, krävs det mer långsiktiga lösningar än att bocka av listan med CPTEDs klassiska principer. Den sociala aspekten är central för konceptet och hävdar att utvecklingen av grannskap och samhällsengagemang är rötterna för hållbara långsiktiga lösningar mot brottslighet.

Tillvägagångssättet syftar till att involvera invånarna i problemlösningen genom att leda arbetet med att identifiera problemen och ge förslag på lösningar. Sammanfattningsvis skiljer sig *SafeGrowth* från tidigare brottsförebyggande metoder genom dess kontinuitet och hänsyn till platsens unika egenskaper och identitet. Ansatsen innebär som sagt inte olika program där

en lista med åtgärder ska bockas av, utan istället långsiktiga lösningar som implementeras i planprocessen (Saville, 2009).

3.7 Tidigare forskning om CPTED i Sverige

CPTED är ett brett utforskat ämne och är ständigt under utveckling. Ansatsen har forskats på i nästan alla kontinenter, däribland Nordamerika, Asien och Europa. I Sverige är forskningen kring CPTED dock betydligt mer begränsad. I detta avsnitt kommer först en översiktlig bild av den mest framträdande internationella forskningen kring CPTED att diskuteras. Följaktligen kommer två svenska forskningsexempel inom CPTED att presenteras.

Som tidigare nämnt, är CPTED, trots sin stora spridning och ålder, ett relativt nytt angreppssätt i den svenska stadsplaneringen. Få har forskat om ansatsen i Sverige, varav majoriteten av forskningen är centrerad kring Stockholmsregionen. Två olika svenska undersökningar har valts att presenteras i denna uppsats varav den ena är utförd av verksamheten "Urban utveckling", som på uppdrag av BRÅ gjort en rapport om brottsprevention i förortscentrum i Stockholm, där CPTED har applicerats ur ett teoretiskt perspektiv. Syftet med deras rapport var att undersöka hur brottsförebyggande åtgärder och upplevd trygghet kunde kopplas till faktorer i stadsutformningen och den fysiska miljön. Det som var huvudfokus för utvärderingen var huruvida brottsligheten och den upplevda tryggheten var olika för gallerior och utomhuscentrum (Urban Utveckling, U.Å). Under studiens gång utfördes observationer och semistrukturerade intervjuer med tjänstemän och anställda i de olika centrumen. Som metod för undersökningen har brottsstatistik också samlats in, tillhandahållen av Polisen (Urban Utveckling, U.Å).

Viktigt att påpeka i detta fall är att både den upplevda tryggheten och brottsprevention tas i beaktning relaterat till studiens resultat. Resultatet av undersökningen visade på att det skedde färre brott vid utomhuscentrum än i inomhuscentrum. För den upplevda tryggheten, visade det sig att inkluderande centrum och en fysisk miljö med nyurbanistiska inslag är att föredra. Med nyurbanistiska inslag menas exempelvis ytor med blandad funktion där både bostäder och handel finns, samt öppna ytor. Aspekter som påverkar den upplevda tryggheten visade sig att bland annat vara graden av naturlig övervakning och social kontroll. Själva brottsituationen kunde dock inte bevisas vara till följd av en viss fysisk miljö. Däremot kunde resultatet visa på att situationell brottsprevention som inslag i den fysiska miljön kunde

försvåra genomförandet av brott. Sammanfattningsvis pekar också studien på att inkluderande centrum främst tar hänsyn till upplevd trygghet snarare än brottsprevention, varpå exkluderande centrum har större fokus på brottsprevention och mindre på den upplevda tryggheten (Urban Utveckling, U.Å.).

Den andra studien gjordes av Asifa Iqbal och Vania Ceccato, vilka undersökte hur CPTEDs principer kunde appliceras på parken "Tantolunden" i Stockholm. Som underlag för studien utfördes observationer, brottskartläggning och intervjuer för att kunna avgöra styrkor och svagheter med metoden i en park-kontext. Parken i fråga hade många funktioner, där hotspots för brottslighet visade sig vara på platser med många gömställen och sämre siktlinjer. Analysen, som genomfördes utifrån CPTEDs principer, visade sig vara konsekvent med designen och skötseln av parken. Majoriteten av de narkotikarelaterade brotten i Tantolunden begicks i koloniområdet och runt fotbollsplanen där träd och buskage skymde sikten, särskilt under säsonger av rik växtlighet (Iqbal & Ceccato, 2016).

Slutligen konstaterade Iqbal och Ceccato att den första och andra generationens CPTED inte är tillräckliga för att undersöka säkerheten i parker. Istället rekommenderas det att använda den tredje generationens CPTED som guide för framtida brottsförebyggande åtgärder. Vidare lyfts kritik mot studiens begränsningar i form av generalisering samt inräknande av övriga aspekter. Exempelvis krävs det att resultatet tolkas med åtanke mot att parken ligger i en storstadsregion i ett stationsnära läge, vilket är bidragande faktorer till ökad risk för brottslighet. Studien lyfter också att CPTEDs principer syftar till att främja lika rättigheter till säkerhet och lika rättigheter till offentliga utrymmen. Det vill säga, behöver de som utnyttjar rummet i fråga även vara delaktiga i de lösningar som tas fram då dessa rättigheter tenderar att motgå varandra (Iqbal & Ceccato, 2016).

3.7.1 Tidigare implementering av CPTED i Sverige

Ett konkret exempel på hur CPTED har använts i ett svenskt kommunalt planeringssammanhang presenteras på Boverkets hemsida. CPTED har använts som ansats i den fysiska planeringen i Handen i Haninge. Handen är Haninges stadskärna, som genomgår en omfattande förtätning och ombyggnad vilket resulterar i att platsen kommer vara ett byggområde under några år. För att se till att byggnadsplatsen känns levande och att

ombyggnader inte står tomma eller känns otrygga, har kommunen skapat en handbok som bland annat inspirerats och baserats av den andra generationens CPTEDs principer. Ombyggnaderna i området har skapat många folktomma miljöer med barriärer såsom plank och gångtunnlar utan några tydliga gång- och cykelstråk eller naturliga mötesplatser. För att motverka detta har Haninge kommun dels skapat fysiska åtgärder, men även genom trygghetsvandringar (Boverket, 2020).

Bland de fysiska åtgärderna finns tillfälliga gatumöbler som i detta fall har målats i färgglada kulörer som placerats som en välkomnande entré mot centrum utanför Haninges pendelstation. Det har även placerats ljusslingor och grafiska mönster har målats både på tak och väggar i en gångtunnel som leder mot det angränsande torget. Resultatet av detta innebär att tunneln och entrén upplevs som ljusare och tryggare och därigenom skapar minskar möjligheten för genomförande av brott. Tillfälliga möblemang har också placerats på det närliggande torget och vidare ska tillfälliga användningar och aktiviteter äga rum vid ombyggnaderna. Aktiviteter och mötesplatser kan i sin tur öka rörelsen på platserna och därigenom göra dessa tryggare, både i form av upplevelse och minskad risk för brott (Boverket, 2020).

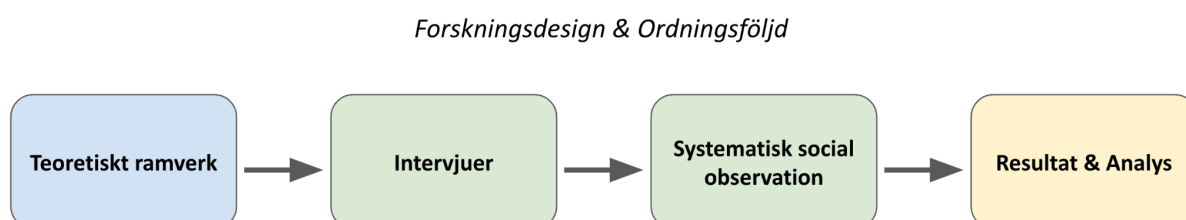
4. METODOLOGI & MATERIAL

Metodologi- och materialkapitlet ämnar inledningsvis att presentera forskningsstrategin samt val av fall. Vidare diskuteras de metoder som används på ett översiktligt plan för att sedan fördjupas utifrån aspekterna insamling, bearbetning, etik, reliabilitet och validitet. Avslutningsvis introduceras metoden för presentation av resultat och analys.

4.1 Forskningsstrategi & forskningsdesign

Forskningsstrategin för denna uppsats är en fallstudie. Fokus kommer att finnas på Helsingborgs stad som organisation och dess arbetssätt kring brottsprevention genom fysisk planering. Fallstudier som val av strategi är framförallt relevanta när frågor ställs i form av “varför” eller “hur”, vilket instämmer i denna studie. Uppsatsen undersöker ett aktuellt skeende och bygger på två empiriska belägg som ryms inom fallstudier. Dessa är en metodkombination (se avsnitt 4.1.1) av direkta observationer och intervjuer. Vidare har fallstudier både för- och nackdelar. En vanlig problematik med valet av fallstudie är att generaliserbarheten minskar signifikant. Därav brukar en fallstudie kunna presenteras som ett *sample* där den teoretiska hypotesen kan generaliseras, men inte något annat (Yin, 2007). I detta fall kommer Helsingborgs stads arbete med CPTED att generaliseras något och användas som ett *sample* för ansatsens användbarhet i en svensk planeringskontext.

Forskningsdesignen innebär för denna uppsats en enfallsdesign då endast ett fall undersöks (Yin, 2007). Vidare, har det bestämts att grunda studien på kvalitativa data, främst i form av två intervjuer. Kvalitativ forskning innebär användandet av visuella bilder och ord som analysenhet. Kvantitativ forskning innebär istället att siffror används som analysenhet. Valet att använda kvalitativa data grundas på temat för uppsatsen, då en kvalitativ datainsamling möjliggör en djupare förståelse av ämnet (Denscombe, 2018).

Figur 5: Forskningsdesign och ordningsföljd av uppsatsens genomförande (Matilda Kjaersgaard, 2022).

4.1.1 Metodkombination

Metodvalet för denna studie har inneburit en metodkombination av två olika metoder; semistrukturerade intervjuer och systematiska sociala observationer. De två metoderna är båda av kvalitativ karaktär och kompletterar därigenom varandra på ett okomplicerat vis. Genom att använda flera metoder får studiens resultat en högre träffsäkerhet då dessa kan kontrolleras för att garantera en överensstämmelse. Vidare, skapar det möjligheter för en mer fullständig bild av det som undersöks då det bidrar med fler perspektiv på ämnet i fråga. Slutligen kan analysen breddas med hjälp av metodkombination (Denscombe, 2018).

Ordningsföljden på studiens metoder var essentiell för uppsatsens utformning. Metodernas ordningsföljd är viktig då den kan förklara uppsatsens uppbyggnad och resultat (Denscombe, 2018). Den första metoden som genomfördes var de semistrukturerade intervjuerna. Frågorna för intervjuerna grundades delvis på den information som framläggs i bakgrundskapitlet men även information som presenteras i teorikapitlet. Intervjuerna skapade i sin tur underlag för valet av områden att fokusera på inom kommunen. Som slutlig metod genomfördes en begränsad version av systematisk social observation då bilder på åtgärder som nämndes i intervjuerna togs, för att sedan kopplas till en karta för att visa på de geografiska positionerna. I tabell 1 presenteras de olika metodvalen översiktligt tillsammans med relevant information.

Tabell 1: Information om de valda metoderna

<i>Källa</i>	<i>Datum</i>	<i>Primär/sekundär-källa</i>	<i>Referens</i>
Intervju 1 - Säkerhetsstrateg på Helsingborgs stad	26-04-2022	Primär	(informant 1, intervju 1, 2022)
Intervju 2 - Samhällsplanerare & Landskapsarkitekt på Helsingborgs stad	26-04-2022	Primär	(informant 2 / 3, intervju 2, 2022)
Systematisk social observation	09-05-2022	Primär	(SSO, 2022)

4.1.2 Val av fall

Helsingborgs stad valdes som fall då kommunens brottsförebyggande arbete ligger i framkant i Sverige (Helsingborgs stad, 2021a). CPTED är ett angreppssätt som är relativt nytt i en svensk kontext. Trots detta har Helsingborgs stad drivit flera projekt med koppling till

CPTEDs principer och även haft utbildningar inom detta. Grundaren av den andra generationens CPTED arbetar tillsammans med kommunen med projektet “*SafeGrowth*” vilket testas för första gången i Sverige och Europa (Helsingborgs stad, 2022a). Därigenom väcktes intresset för att undersöka Helsingborgs stads koppling till CPTED och dess utvecklingspotential för anpassning till den svenska kontexten. Vidare, kommer främst tre områden i staden att undersökas; Dalhem, Drottninghög och Fredriksdal. Varpå det kommer att fokuseras på det offentliga rummet i form av parker, lekplatser och övriga grönytor. Detta motiveras genom att de uppmärksammas särskilt i de intervjuer som genomförts för studien.

4.2 Semistrukturerade intervjuer

Martyn Denscombe beskriver i sin bok “Forskningshandboken- För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna” hur semistrukturerade och ostrukturerade intervjuer kan användas utvecklingsmässigt, vilket är vanligt vid kvalitativ forskning (Denscombe, 2018). Intervjuerna valdes därigenom att vara semistrukturerade då de var tänkta att öppna upp möjligheter kring att diskutera ämnen utöver de som täcktes av de förberedda frågorna. Flexibiliteten under intervjuerna var betydelsefull då ny information kunde komma upp till ytan och vidare fördjupa uppsatsen genom att informanterna fick tillfälle att tala mer utförligt och utveckla sina idéer.

Fördelar med att ha intervjuer som metod är delvis, som ovan nämnt, de värdefulla och unika insikterna, flexibiliteten och möjligheten att komma åt fördjupad information. Informanterna har också möjligheten att prioritera vilken information som ges och har möjlighet att vidareutveckla sina svar, till skillnad från andra metoder. Utrustningen vid intervjuer är dessutom minimal och svarsfrekvensen blir i majoriteten av fallen mycket hög (Denscombe, 2018). Nackdelarna med intervjuer som metod är få i detta fall. Vid andra förutsättningar hade kostnader kunnat bli höga och metoden hade kunnat vara tidskrävande vid alltför många intervjuer. Med kostnader menas exempelvis resekostnader (Denscombe, 2018). Detta är dock inte relevant för denna uppsats då endast två intervjuer har genomförts, varav båda via Zoom vilket är ett kostnadsfritt program för digitala möten.

4.2.1 Skillnader mellan gruppintervju och personlig intervju

Intervjuerna som genomfördes bestod av två olika strukturer. Den första intervjun var en personlig intervju, det vill säga med en informant. Den andra intervjun var istället en gruppintervju, med två informanter närvarande. Trots att de båda intervjuerna var semistrukturerade, skiljer de sig åt till följd av de olika konstruktionerna. En viktig aspekt att ta hänsyn till är exempelvis att dynamiken ser olika ut vid personliga intervjuer och vid gruppintervjuer. Den personliga intervjun var lättare att kontrollera gällande vilka frågor som ställdes och olika ämnesinriktningar som intervjun utforskade. Det var också gynnsamt att med enkelhet kunna spåra tillbaka specifika idéer till informanten. Dock kan personliga intervjuer upplevas att vara begränsande då endast en informants kunskaper och idéer får spela in. Gruppintervjun möjliggjorde att en kombination av kunskaper och erfarenheter från en samhällsplanerare och en landskapsarkitekt kunde samlas in. Däremot kan det bli svårt att särskilja hur de enskilda personerna i gruppintervjun tänker, då de tenderar att föra sin talan som grupp (Denscombe, 2018). I fallet för denna studie innebar gruppintervjun att flera av frågorna fick svar utifrån två olika synvinklar. En problematik som upplevdes av intervjuaren var en minskad kontroll över intervjuens inriktning. Detta till följd av att diskussioner kunde uppstå mellan de två informanterna.

4.2.2 Insamling av material

Som huvudsaklig metod har två intervjuer med tre nyckelperson på Helsingborgs stad valts. Denna metod valdes då de intervjuade både har tillgång till privilegierad information genom sina erfarenheter och kan svara på komplexa frågor inom brottsförebyggande arbete. De intervjuade kunde bidra med värdefulla insikter som inte kunde nås endast genom Helsingborgs stads hemsida och publicerade dokument. Exempelvis kunde deltagandet i olika projekt samt åsikter kring CPTED som ansats diskuteras, vilket har varit bidragande aspekter till uppsatsens resultat och analys.

Två semistrukturerade intervjuer, varav den ena personlig och den andra som gruppintervju, genomfördes under förmiddagen den 26-04-2022 via det digitala verktyget Zoom. Bild och ljud spelades in och sparades genom Zooms inspelningsverktyg. I tabell 2 presenteras kortfattad information om de två intervjuerna.

Tabell 2: Information om intervjuerna

<i>Pseudonym</i>	<i>Typ av intervju</i>	<i>Aktör</i>	<i>Arbetsroll</i>	<i>Genomförande av intervju</i>	<i>Datum och intervjuens längd</i>
Informant 1	Semistrukturerad enskild intervju	Strategisk samhällsutveckling, Stadsledningsförvaltningen, Helsingborgs stad	Säkerhetsstrateg	Digital intervju via Zoom	26-04-2022 Intervjulängd: ca 35 minuter
Informant 2	Semistrukturerad gruppintervju	Stadsmiljöavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen, Helsingborgs stad	Samhällsplanerare	Digital intervju via Zoom	26-04-2022 Intervjulängd: ca 33 minuter
Informant 3	Semistrukturerad gruppintervju	Stadsmiljöavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen, Helsingborgs stad	Landskapsarkitekt	Digital intervju via Zoom	Deltog i samma intervju som informant 2

4.2.3 Bearbetning av material

Båda intervjuer transkriberades i sin helhet. Valet av att transkribera hela intervjuerna baserades på vikten av att ha möjligheten att se mönster i det som diskuterades samt få en tydlig bild av intervjuerna i sitt fullständiga format. Trots att transkribering är ett tidskrävande sätt att bearbeta informationen, skapar det möjligheter att förstå innehållet bättre samt underlättar analysen (Denscombe, 2018).

Vid gruppintervjun var transkriberingen något krångligare då det vid vissa tillfällen förekom att flera personer talade samtidigt. I de fall då orden inte kunde tolkas, ersattes de med “(ohörbart)” för att inte äventyra innehållets autencitet. Något som däremot kan påverka autenciteten av det bearbetade innehållet är i de fall då ord redigerats för att bli mer begripliga för att öka förståelsen vid läsning av texten (Denscombe, 2018). Detta är alltså ett övervägande som har både för- och nackdelar.

Intervjuerna kodades sedan efter fyra separata koder; brottsförebyggande metoder i den fysiska planeringen, användning av den första generationens CPTED, användning av den andra generationens CPTED, och övergripande kritik mot CPTED. Motivationen bakom valet att använda endast fyra koder vid bearbetningen var att underlätta flödet av resultat- och analysavsnittet. Genom att ha färre koder att utgå ifrån skapas det bättre möjligheter för ett bredare omfång av informationen vid analys och diskussion.

4.2.4 Etiska överväganden

De mest grundläggande etiska överväganden gäller deltagarnas integritet och samtycke. Alan Bryman påpekar i sin bok "Samhällsvetenskapliga metoder", att det finns vissa etiska principer som bör följas. Dessa principer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Bryman, 2011). I detta fall informerades intervjuernas deltagare om studiens syfte, omfattning, samt att deras deltagande är frivilligt. Detta gjordes genom att skicka ut samtyckesformulär där information om studien presenterades. I samtyckesformuläret beskrevs det hur intervjuerna planerades att genomföras, och informerade om deltagarnas rättighet att dra sig ur studien. Samtyckesformulären skrevs under av både intervjuaren samt deltagarna.

Ur en etisk synpunkt är det även av vikt att alltid vara ärlig med intentionerna för studien, samt att inte förvränga den information som deltagarna bidrar med (Bryman, 2011). Vidare, är integritetsfrågan i detta sammanhang något mindre relevant. Detta då informanterna är tjänstemän och talar om Helsingborgs stads arbete istället för sina privatliv. Informationen som utgavs var endast fördjupade resonemang kring de offentliga handlingar som finns på kommunens hemsida. Genom detta kan det tolkas som att informationen inte är av känslig karaktär och har lägre behov av att behandlas konfidentiellt. Trots detta kommer de intervjuade att refereras till sina pseudonymer informant 1, 2 och 3 (se avsnitt 4.2.1).

4.2.5 Reliabilitet & validitet

Vid kvalitativa metoder är det inte lika enkelt att bedöma validiteten och reliabiliteten. Till skillnad mot naturvetenskapliga metoder, kan kvalitativ data inte kontrolleras genom upprepning på samma sätt för att validera resultatet. Validiteten av intervjuer kan exempelvis variera beroende på vem informanten är (Denscombe, 2018). Förutsättningarna för intervjun i denna uppsats gör det däremot mer troligt att validiteten är hög, då de intervjuade representerar Helsingborgs stad genom de svar som ges. Sannolikheten för att intervjun ska få en alltför personlig vinkel eller innehålla felaktig information är därför låg. En viktig aspekt av validitet vid intervjuer är respondentvalidering. Det innebär att forskaren förmedlar sina resultat till informanterna vilket bekräftar att informationen har tolkats på rätt sätt (Bryman, 2011). Informationen som framkom genom intervjuerna bekräftades vid flera tillfällen under genomförandet genom att svaren upprepades av intervjuaren. På detta sätt kunde

informationen valideras och kontrolleras som att intervjuaren format rätt uppfattning om svarets betydelse.

Urvalet av informanter grundades främst i vilken relevans deras arbete på kommunen har för uppsatsens ämne. Som tidigare nämnt intervjuades en säkerhetsstrateg, med stor involvering i arbetet med *SafeGrowth*, samt en samhällsplanerare och en landskapsarkitekt, med erfarenhet av trygghetsskapande samt brottsförebyggande arbete. Validiteten kan därför bedömas som hög, till följd av de ämnesspecifika kunskaper informanterna besitter. Reliabiliteten kan också bedömas vara relativt hög, då informanterna är tjänstemän och agerar efter styrdokument. Ändringar av svaren hade dock kunnat ske i framtiden eftersom ny information och nya styrdokument kan uppkomma i efterhand.

4.3 Systematisk social observation (SSO)

SSO är en metod som kombinerar observation och etnografi. Metoden utvecklades sedan till ett värdefullt verktyg inom kriminologin för att studera exempelvis sociala orättvisor, fysisk oordning och territorialitet genom att se på egenskaperna i den fysiska miljön. Det vill säga, kan metoden användas genom att företeelser i den fysiska miljön, vilka befinner sig inom en viss ram, dokumenteras och systematiskt registreras. Dokumenteringen, som ofta görs genom att ta fotografier, kan sedan sammanlänkas sedan med punkter på en karta vilket kan visa på geografiska mönster (Bruinsma & Johnson, 2018). I denna studie syftar fotografierna dock snarare till att skapa en bild av var och hur CPTED har implementerats i den fysiska miljön. Istället för att dokumentera fysisk oordning, har alltså åtgärderna mot fysisk oordning dokumenterats.

En social systematisk observation har tidigare genomförts i delar av de utvalda områdena Dalhem, Drottninghög och Fredriksdal, med syfte att samla in och dokumentera fysisk oordning. Den genomfördes av Cecilia Fredriksson under april 2012 och kartlades i GIS av Karin Blom. I boken "*Att laga revor i samhällsväven - om social utsatthet och sociala risker i den postindustriella staden*" beskrivs det hur SSO:n visade på flera kluster av fysisk oordning i form av bränder, dåligt underhåll, klotter, repor, skadegörelse och skräp. Främst observerades fysisk oordning runt Drottninghögs centrum och vid passager från området till Dalhem och Fredriksdal (Ek et. al., 2014). En SSO bedöms därigenom att vara en relevant metod för att observera de åtgärder som införts mot fysisk oordning och brottslighet.

4.3.1 Insamling av material

För att undersöka implementeringen av CPTED i den fysiska miljön i Helsingborgs stad togs 18 bilder i områdena Fredriksdal, Drottninghög, och Dalhem under förmiddagen den 9:e maj 2022. Områdena är uttalat socialt utsatta i kommunen och är fokusområden för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. De nämndes vid upprepade tillfällen under båda intervjuerna och pekades ut som signifikanta för trygghetsarbetet. Bilderna avser att skapa en visuell koppling mellan informationen som utvanns från intervjuerna och de brottsförebyggande åtgärder som kan observeras i den fysiska miljön. De observerade områdena inkluderar främst parker och temalekplatser då detta lyfts särskilt i de genomförda intervjuerna. Med anledning av detta samt tidsbrist, har exempelvis brottsförebyggande åtgärder i stadskärnan valts bort i observationen.

4.3.2 Bearbetning av material

Den geografiska positionen för bilderna markerades genom Google Maps. För att skapa en överblickbar bild över hur åtgärder samt problematiska element i den fysiska miljön är spridda över de valda observationsområdena, har bilderna som tagits numrerats och placerats ut över en GIS-karta. Kartans lager hämtades från Lantmäteriet varpå kartografen gjordes i programmet ArcGIS Pro.

4.3.3 Etiska överväganden

För denna metod krävs inte många etiska överväganden. Det insamlade materialet i form av fotografier är av den fysiska miljön, inte av individer. Därför finns det exempelvis inga risker för integritetskränkning eller brister i samtycke hos deltagare, av den enkla anledningen att det inte finns några deltagare i observationerna.

4.3.4 Reliabilitet & validitet

Validiteten och reliabiliteten för metoden är hög, då det insamlade materialet hämtades genom information från tjänstemän på Helsingborgs stad. Eventuella brister i det insamlade materialet kan vara att alla åtgärder inte dokumenterats samt att observationen grundas till viss del på subjektiva bedömningar. För att motverka dessa brister har mallen för observationen och dess tydliga kategorier följts noggrant. Vidare, har bredden för observationerna begränsats till specifika områden för att minska svårigheter med de

geografiska avstånden. Den geografiska avgränsningen inkluderar, som tidigare nämnt, områdena Dalhem, Drottninghög, och Fredriksdal. Vidare, är det i regel viktigt att motivera urvalet av observationstiden (Denscombe, 2018). För denna studie är tiden för observationen och dokumentationen mindre relevant då det som dokumenteras är delar av den fysiska miljön och inte sociala fenomen som involverar individens rörelsemönster eller handlingar.

4.4 Metod för analys

Som en del av den systematiska sociala observationen, har kriterier tagits fram i syfte att skapa underlag för en tydlig jämförelse mellan principerna inom CPTED och det brottsförebyggande arbetssättet i Helsingborgs stad. Kriterierna är baserade endast på de nuvarande och gällande principerna för CPTED, tagna från BRÅs hemsida; territorialitet, tillträdeskontroll, övervakning, försvårande av brottsgenomförande, image, och aktivitetsstöd (BRÅ 2, 2022).

Kriterierna framläggs genom en mall som ämnar att presentera information kring huruvida kriteriet uppfylls eller inte, samt på vilket sätt det har implementerats på den angivna platsen. Mallen är ett verktyg som underlättar presentationen av resultatet samt analysen i studien då den skapar en överblickbarhet för de angivna platserna och de åtgärder som tillämpats på de utvalda områdena Dalhem, Drottninghög och Fredriksdal.

Tabell 3: Mall för analys av områden

Kriterie:	Uppfylls kriteriet på den angivna platsen?	På vilket sätt har kriteriet implementerats på den angivna platsen?
<i>Territorialitet</i>	ja / nej / delvis	ex. inget skräp på platsen, det är rent och välskött
<i>Tillträdeskontroll</i>		
<i>Övervakning</i>		
<i>Försvårande av brottsgenomförande</i>		
<i>Image</i>		
<i>Aktivitetsstöd</i>		

Vidare, kommer materialet som hämtats genom intervjuerna att presenteras separat och utifrån ett kodningsschema (se avsnitt 4.2.3). Det vill säga, kommer tabell 3 endast att användas vid presentation och analys av den systematiska sociala observationen.

5. RESULTAT & ANALYS

Detta kapitel avser att först presentera det material som har samlats in genom intervjuer och systematisk social observation. I samband med att materialet presenteras kommer det att analyseras med hjälp av det teoretiska ramverket för att på så sätt fördjupa informationen och få tydliga svar på uppsatsens frågeställningar. Resultat- och analyskapitlet inleds med det material som utvunnits ur intervjuerna, och följs av materialet från den systematiska sociala observationen. De platser som observerats är främst parker och lekplatser i områdena Fredriksdal, Drottninghög och Dalhem.

5.1 Analys av intervjuer

5.1.1 Brottsförebyggande metoder i den fysiska planeringen

Helsingborgs stad använder en kombination av flera olika metoder och ansatser i sitt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Detta då de poängterar att varje plats är unik och kräver olika arbetssätt för att målet ska uppnås. Genom att inspireras av relevanta teorier och metoder skapar de egna tillvägagångssätt för att skapa trygghet och förebygga brott. I intervju 2 nämns flera kända metoder, vilka används av kommunen på olika sätt (Intervju 2, 2022).

“Det vi jobbar efter formellt är ju den handlingsplanen som vi själva har tagit fram [...]och den är ganska konkret. Den visar på hur vi ska jobba och där är det framförallt 7 stycken aspekter som är framjobbade och dom här 7 aspekterna synkar ju lite med CPTEDs aspekter också” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

Citatet ovan hänvisar till en handlingsplan för trygghetsarbetet i Helsingborgs stad (se avsnitt 2.2). Den relaterar till CPTEDs principer ur flera aspekter, med undantag för “samhörighet” som formellt inte är en del av de sex principer som CPTED grundas på. Resterande principer i handlingsplanen går hand i hand med ansatsen. Exempelvis kan “omhändertagande av stadsmiljön” och “identitet” relateras till image såväl som territorialitet. “Överblickbarhet”, “belysning”, “befolkade platser och stråk” och “säkerhetsåtgärder” kan alla kopplas till övervakning, främst i form av naturlig övervakning, men också genom övervakningskameror. Säkerhetsåtgärder innebär i Helsingborgs stads handlingsplan även att fysiska barriärer sätts upp, vilket gör att principen också kan kopplas till territorialitet och tillträdeskontroll (BRÅ 2, 2022).

“Sen finns det ju alla dom här olika [...]men broken windows teorin, den är ju ganska gammal. Det finns ju ganska många gamla teorier som hänger kvar och det är klart att vi har med oss del av det, men vi följer dom inte fullt ut för det finns ju, ja vad ska man säga, dom är liksom inte klockrena fullt ut. Dom är bra, men att bara förlita sig till en teori fungerar inte riktigt. Så vi har utformat ganska många metoder och tillvägagångssätt själva, och sen är inte dom huggna i sten heller, utan varje plats får ju på nåt sätt få sin egen utformning i hur vi arbetar efter förutsättningar som finns. Och vi förändrar ju arbetssättet också. Det du ser i förhållningsplanen sen, till exempel där har vi ju inte direkt med något om jämlikhet och jämställdhet och dom senaste åren så har vi jobbat väldigt mycket med dom frågorna för att vi ser att det finns ett behov” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

Broken windows teorin var ett återkommande ämne och inspirationskälla under intervju 2. I intervjun talades det om hur underhållandet av platser är en mycket viktig åtgärd i förebyggandet av brottslighet samt skapandet av trygghet. Det nämns att skadegörelse, klotter och nedskräpning kan indikera en fristad för brottsutövande. Genom att motverka dessa negativa signaler kan brott i form av skadegörelse minska och platsen upplevas som tryggare (Wilson & Kelling, 1982). Trots att Broken windows teorin är välkänd inom kommunen och används i vissa sammanhang, är det inte en teori som utnyttjas fullt ut. Informant 2 syftar på att teorin är något gammal och att de därav inte endast hade kunnat utgå från en sådan teori i sitt arbete. Det finns fler aspekter som är värdefulla att se över. Således utgår de främst utifrån en kombination av aktuella teorier och ansatser, främst genom den tidigare nämnda handlingsplanen (Intervju 2, 26-04- 2022)

“[...] det är kopplat till en plats, att det finns liksom 10 olika aktiviteter att göra och dom här 10 olika aktiviteterna är liksom kopplat till att det lockar människor från olika områden, och människor i olika åldrar eller olika bakgrund etc. Vilket gör att när man får den här mixen av människor, för det vi vill är ju att alla ska vara välkomna, det är ju att det skapar närvaro. Till exempel att man bygger en lekplats på ett ställe, sätter upp ett utegym inte så långt ifrån, men i nära anslutning. Man har en hundrastgård, man har sittbänkar, mötesplatser. Att det liksom finns i nära anslutning gör att det kommer att befolkas av olika människor och förhoppningsvis vid olika tidpunkter och då får man den här närvaron som då liksom, lite med byråkratiska begreppen, man ska skapa en social kontroll” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

Ovan talas det om en teori vid namn “power of ten”. Informant 2 förklarar den som att 10 olika aktiviteter på en plats kan bidra till att flera samhällsgrupper och ålderskategorier lockas till platsen. Detta kan i sin tur skapa mer rörelse på platsen och bidrar till att olika typer av invånare i samhället möts. I citatet nämns också vikten av social kontroll vilket innebär att invånarna kan utnyttja stadsrummet för positiva aktiviteter som följer de regler och normer

som finns i samhället. Det vill säga, exempelvis umgås och göra aktiviteter som inte innebär brottslig aktivitet såsom skadegörelse, klotter och nedskräpning (Intervju 2, 26-04-2022).

5.1.2 Användning av den första generationens CPTED

Den första generationens CPTED innebär att grundläggande trygghetsskapande och brottsförebyggande metoder implementeras i stadsplaneringen. Informanterna på Helsingborgs stad talar om många projekt där den fysiska miljön har förändrats för att skapa liv, rörelse, och tryggare offentliga rum. Dessa CPTED principer kan genomsyra arbetet på olika sätt. I intervju 2 diskuterades omvandlingen av tidigare otrygga parker, där både den upplevda otryggheten och antalet rapporterade brott var högt.

“Fredriksdal där jobbar vi ju med platssamverkan bland annat och det är också ett jättestort projekt där vi har jobbat med först fysiska åtgärder där vi gör jättestora insatser i den parken. Bland annat gjort en jättestor temalekplats som ska locka barn och unga och tillföra utegym och aktivitetsstråk och så. Så liksom skapa en mötesplats” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

“Vi hade på Dalhem innan som ni jobbade med, Gubbaparken, ganska otryggt område där det var mycket rapporter om häng och drogförsäljning och det var otryggt och nu är det en jättefin temalekplats, grillplats och möteslekplats, där folk från massa stadsdelar möts” (Informant 3, intervju 2, 26-04-2022).

I citaten ovan berättas det om omvandlingen av två olika parker i områden i den nordöstra delen av Helsingborg. För de båda parkerna har det skapat möjligheter för olika typer av aktiviteter såsom lek, grillning och träning. Kommunen har i dessa fall arbetat med platsens fysiska miljö och dess image. Parkerna har gått från att vara platser där det skett brottslighet och upplevd otrygghet, till att bidra med positiva aktiviteter för stadens invånare. Genom att skapa möjligheter för olika typer av grupper i samhället att nyttja platsen, skapas det i sin tur en kedjeeffekt som leder till mer rörelse och därmed naturlig övervakning (Newman, 1972). Med en större rörelserymd minskar också risken för att brott ska genomföras.

“Att man gemensamt kan gå in och ta ansvar för ett område och ta ansvar och skapa närvaro så ser vi också att det ger resultat kopplat till det [informant 3] så också om helt rent och snyggt. Man känner ägarskap, och känner man ett ägarskap så känner man oftast en stolthet och finns det en positiv identitet, och det är man ju med och skapar såklart, så blir det oftast en positiv spiral av det” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

Som en del av den första generationens CPTED, finns territorialitet som ett centralt begrepp. I intervju 2 talar de två informanterna om att skapa en gemenskap hos invånarna och även skapa en attraktiv stadsmiljö. Lika viktigt som det är med att skapa en gynnsam image, är det att skapa en slags känsla av ägandeskap. Principerna för CPTED går hand i hand med varandra och uppfyllandet av den ena innebär ofta uppfyllandet av den andra. I detta fall syftar informanterna till att en attraktiv och väl omhändertagen miljö bidrar till att skapa känslan av ägandeskap hos stadens invånare. I sin tur får platsen en positiv identitet och den stolthet som invånarna har över platsen ökar tryggheten (BRÅ 2, 2022).

5.1.3 Användning av den andra generationens CPTED

Helsingborgs stad arbetar med den andra generationens CPTED på flera sätt. I båda intervjuer talar informanterna om hur de i kommunen lägger stor vikt vid sociala insatser samt engagemang och involvering av invånarna. Användningen av den andra generationens CPTED kan dock främst kopplas till *SafeGrowth*-projektet i området Drottninghög. *Safegrowth* är en metod som har utvecklats för att förstärka och förenkla aktivering av den andra generationens CPTEDs principer. I intervju 1 berättas det även om att skaparen av *SafeGrowth*, Gregory Saville, har varit på plats i Helsingborg för att utbilda tjänstemännen. Detta är samma person som även var delaktig i att introducera den andra generationens CPTED.

“Detta är ett botten upp perspektiv-arbete så det är invånarna som ska leda arbetet. Vi som tjänstemän och polisen finns med utifrån våra liksom expertisområden, så vi hjälper till och stöttar och faciliterar och allting men det är dom som ska vägleda oss i tron om att det faktiskt är invånare som sitter på information om vad som pågår i området. Det är dom som vet var problemen finns djupt rotade och ja liksom i vad säger man, det långsiktiga så är det ju tanken att invånarna ska driva det här arbetet och att staden sakta men säkert ska kliva ut och dom ska klara detta på egen hand” (Informant 1, intervju 1, 26-04-2022).

I ovanstående citat understryks medborgarnas involvering i den framtida stadsomvandlingen i området. Genom att utgå från ett botten upp-perspektiv kan de mest djuprotade problemen komma till ytan och åtgärdas. Det talas också om samverkan med flera olika utomstående aktörer. Mycket av detta arbete kan relateras till den andra generationens CPTEDs metoder. Denna aspekten av arbetet på Drottninghög kan främst länkas till begreppen *social cohesion* och *connectivity*. *Social cohesion*, på svenska kallat social sammanhållning, innebär problemlösningstekniker inom grannskap som leder till positivitet och starkare sammanhållning (Saville & Cleveland, 2008). *Connectivity* innebär att grannskapet har

kontakt med utomstående aktörer för att motverka isolering. Båda dessa tillvägagångssätt utnyttjas i Helsingborgs stads arbete med *SafeGrowth*. Genom att samverka med tjänstemän och poliser motverkas isolering och genom att arbeta tillsammans inom grannskapet för att uppnå positiva effekter och förändringar motverkas otrygghet och våld (Saville & Cleveland, 2008).

“Det är många verksamheter som inte längre finns där, det är många tomma lokaler och det har tidigare funnits en mötesplats i form av en fritidsgård som inte heller längre finns där. Och därför så, ja men ungdomar har ingenting att göra upplever dom då och äldre gillar inte när ungdomar hänger på andra platser än liksom fritidsgårdar. Så att ett stort fokus har varit, inte bara mötesplatsen på den här platsen, nedre torg då som man har valt ut, men också att arbeta med belysning och gestaltningen av området. För det är förfallet, det ser inte trevligt ut och det finns många mörka platser, dolda sikter, gömställen. Så hela den nedre torg har varit något som man vill jobba med” (Informant 1, intervju 1, 26-04-2022).

Informant 1 nämner en avsaknad av *threshold capacity* i området, det vill säga en avsaknad av positiva aktiviteter för områdets ungdomar, vilket i sin tur bidragit till att de är sysslolösa. Brist på verksamheter och särskilt fritidsgården som tidigare funnits på platsen skapar ett tomrum. Risken vid sysslolöshet är att ungdomarna söker sig till brottsliga aktiviteter istället (Saville & Cleveland, 2008). Som gensvar på den brottsliga aktiviteten i Drottninghög, har torget och generell gestaltning av området tagits i beaktning och arbetats med.

Vidare, kan det argumenteras att det finns en bristfällig grannskapskultur i området. I intervju 1 nämner informant 1 att få vågar vistas på och runt torget i centrum, då platsen tidigare varit känd för bland annat drogförsäljning (Informant 1, intervju 1, 2022). Resultatet av detta blir att allt färre ögon finns på platsen. Bristen på naturlig övervakning innebär att platsen lättare kan tas i anspråk för brottslig aktivitet. Med en starkare grannskapskultur kan invånarna i området känna stolthet över torget och därigenom bidra till en ökad naturlig övervakning (Saville & Cleveland, 2008). Mycket av arbetet med nedre torg, hoppas kommunen kan öka den sociala närvaron och minska rädslan som hållits kvar.

5.1.4 Övergripande kritik mot CPTED

Under intervjuerna diskuterades det positiv såväl som negativ kritik mot CPTED som arbetssätt i stadsplaneringen. Kommunen följer främst sin egen handlingsplan för trygghet, men poängterar användbarheten hos CPTED och de klassiska teorier som ansatsen baserats på. En del av kritiken riktades mot hur CPTED i flera fall kan upplevas som enformig då den

är skapad främst av kriminologer och därav fokuserar till stor del på brott som huvudfaktor för otrygghet.

“...generellt då så förespråkar vi ju då mindre stängsel, mindre övervakning. Poliser får gärna var synliga, absolut, och närvarande, men vi tror ju mer på den goda samverkanskraften” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

I citatet ovan resoneras det kring hur användningen av hårda åtgärder, såsom kameraövervakning och stängsel förespråkas betydligt mindre än mjuka åtgärder. Med mjuka åtgärder syftar informanterna till samverkan med andra aktörer och myndigheter, men även dialog med medborgarna. Vidare talar de om hur varje enskild plats kräver olika lösningar då de har olika förutsättningar och därigenom olika arbetsätt för detta. Detta belyser ett vanligt problem inom samhällsplaneringen. En lösning som har fungerat för en viss plats i ett särskilt sammanhang, behöver inte nödvändigtvis fungera på en annan plats endast för att den har liknande förutsättningar. Alla platser och rum är unika och har identiteter som inte kan ignoreras.

SafeGrowth är som tidigare nämnt (se avsnitt 3.6), ett koncept som utvecklats i syfte åt att utveckla CPTEDs principer i en inriktning som belyser just platsers unika egenskaper. Innebörden av *SafeGrowth* är att i noggrant omfång värdera varje plats unika förutsättningar och låta de människor som bor och rör sig på platsen få dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper. Till skillnad från implementering av principerna för CPTED, får invånarna leda arbetet och anpassa det efter sitt område (Saville, 2009).

“...det vi ser kopplat till otrygghet är ju att framförallt kvinnor, tjejer är väldigt otrygga och att det är kopplat till män. Så att det är liksom ojämställdheten som är avgörande men också att det är ojämlikt i samhället att det är vissa grupper som känner att dom inte syns, inte tar plats, inte får plats helt enkelt. Och det vill vi lyfta för vi ser att det finns ett värde i att alla får plats i staden såklart, att det påverkar tryggheten nåt otroligt” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

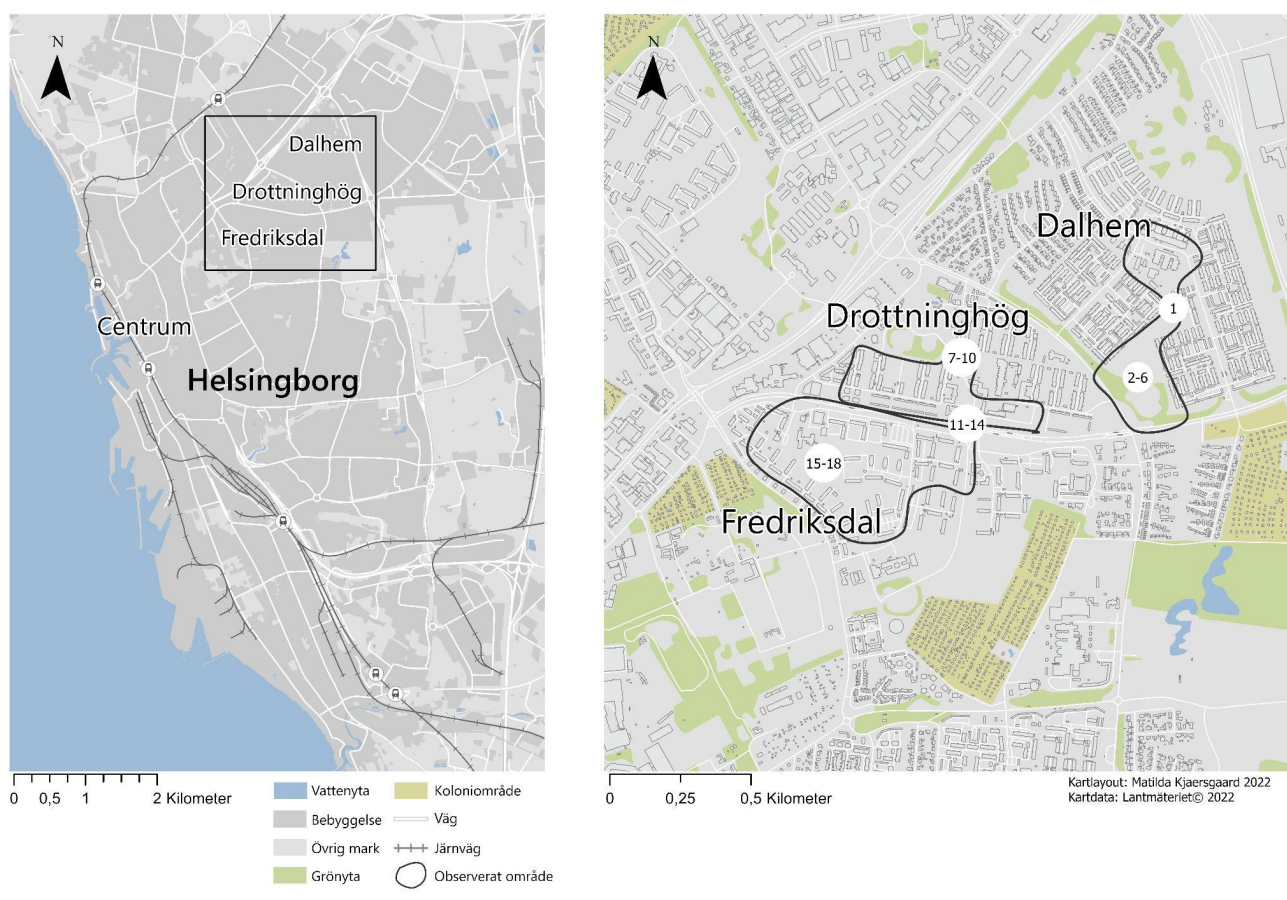
“Och det är ju något man kan bära med sig också när man jobbar som vi har våra projekt, att kvinnor, barn, barnfamiljer är ju såna som skapar trygghet i staden. att om man vill ha social närvaro så är det dom grupperna man vill ha. Man kanske inte vill ha unga män direkt, utan då får man göra riktade insatser för dom här andra grupperna. Som lekplatser är jättebra...” (Informant 3, intervju 2, 26-04-2022).

“Jag hade önskat att det var lite tydligare i CPTED att [...] människor är olika och att det finns olika behov och att det liksom blir tydligare och framförallt då ojämlikhet” (Informant 2, intervju 2, 26-04-2022).

CPTED hanterar flera aspekter av otrygghet. Trots detta finns det stort utrymme för utveckling. I intervju 2 diskuteras de upplevda bristerna med konceptet och möjligheten att förbättra det. Främst talas det om bristande perspektiv på jämställdhet och jämlikhet, vilka också kan representeras genom åtgärder i den fysiska miljön. Alla medborgare ska kunna få ta del av staden, och för att det ska ske krävs det att fler behov tillgodoses. Denna kritik kan till viss del relateras till den tredje generationens CPTED då den uppmärksammar behoven hos invånare. Likt i Maslows behovstrappa behöver de grundläggande behoven i stadsmiljön och dess områden uppfyllas och värdesättas. Först efter att dessa behov har uppfyllts, kan arbetet med trygghet fortsätta och förbättras (Saville & Mihinjac, 2019). För att uppfylla de grundläggande behoven är både jämställdhetsperspektivet och jämlikhetsperspektivet mycket relevanta. Exempel på detta kan vara förbättrad tillgänglighet för funktionshindrade och att generellt utveckla åtgärder som är anpassade till de som är både mest utsatta i samhället och de som upplever störst otrygghet. Informanterna nämner särskilt kvinnor, äldre och transpersoner som upplevt utsatta och mindre bekväma i stadsmiljön (Intervju 2, 2022). Dessa aspekter indikeras att vara centrala för vidare utveckling av CPTED.

5.2 Analys av utvalda områden

I kartorna i figur 6 presenteras en översiktlig bild av Helsingborgs stad och de utvalda delarna för observation i områdena. Dalhem, Drottninghög och Fredriksdal är grannområden i den nordöstra delen av Helsingborg, med stadens centrum cirka 3 kilometer åt väst. För att skapa en helhetsbild över de åtgärder som dokumenteras samt dess geografiska position, har bilderna som tagits parats ihop med en siffra vilka är utplacerade på kartan. Bilderna avser att exemplifiera det som observerats. Det vill säga, ska det förtydligas att det är platserna som observerats och inte endast bilderna.

Figur 6: Översiktlig bild av Helsingborg och utvalda områden (Karta: Lantmäteriet 2022, Layout: Matilda Kjaersgaard 2022)

5.2.1 Dalhem

Dalhem är det nordligaste och det geografiskt sett största av de utvalda områdena.

Observationen sträcktes från Dalhem centrum i norr till Gubbaparken i söder. Anledningen till att observationsområdet valdes att avgränsas till detta var då det täckte större delen av det offentliga rummet i området. Dalhem centrum ligger centralt i området och i direkt anslutning till Anneroskolan genom en bro som går över en korsande bilväg. Runt centrum fanns det under observationstiden mycket rörelse i form av barn och ungdomar. Söder om skolan finns en fritidsgård, och nedanför finns Gubbaparken, en stor park med flera aktiviteter.

Bild 1: Fritidsgård i Dalhem (Foto: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Fritidsgården på bild 1 ligger i direkt anslutning till Gubbaparken i Dalhem och agerar som aktivitetsstöd då det bidrar till positiva aktiviteter i området för barn och ungdomar (BRÅ 2, 2022). Fritidsgårdar är en viktig åtgärd för att skapa positiva sociala aktiviteter, då det kan minska risken för rastlöshet hos unga, vilket i den andra generationens CPTED benämns vara bidragande till ökad brottslighet. Enligt principen *threshold capacity* hade en fritidsgård kunnat agera som en *social stabilizer* då unga, istället för att rikta sig mot brottslighet, får möjlighet att aktiveras på andra sätt (Saville & Cleveland, 2008).

Bild 2: Översikt över Gubbaparken med markeringar av belysning (Foto & redigering: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Bild 3-6: Delar av Gubbaparken (Foto: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Tabell 4: Mall för analys av Dalhem

Kriterie:	Uppfylls kriteriet på den angivna platsen?	På vilket sätt har kriteriet implementerats på den angivna platsen?
<i>Territorialitet</i>	Ja	Åtgärder har gjorts i form av att skapa naturliga ingångar till den offentliga platsen genom gång- och cykelväg. Platsen är ämnad för sociala aktiviteter och soptunnor har placerats ut för att minska nedskräpning. Notering av att soptunnorna har stora öppningar vilket gör att fåglar har lätt tillgång till skräpet.
<i>Tillträdeskontroll</i>	Nej	Inga insatser för att begränsa tillträdet. Platsen är en offentlig yta.
<i>Övervakning</i>	Delvis	God belysning av området. Belysning finns även vid fotbollsplanerna. Platsen har fria siktlinjer inom parken. Dock noteras det att inga byggnader har fri sikt mot parken då barriärer i form av grönska omringar platsen. Grönskan kan också bidra till "gömsällen" vilket minskar den naturliga övervakningen.
<i>Försvårande av brottsgenomförande</i>	Nej	Inga stängsel/lås/inbrottslarm.
<i>Image</i>	Ja	Platsen blir attraktiv genom stora grönytor, temalekplats och möjligheter till umgänge vilket skapar en god image.
<i>Aktivitetsstöd</i>	Ja	På platsen finns möjligheter till flera positiva aktiviteter, exempelvis lek, grillning, bollsport och träning.

I tabell 4 presenteras de sex officiella principerna för CPTED, samt hur dessa kan appliceras på Gubbaparken i området Dalhem. Det som främst kännetecknar Gubbaparken är dess stora grönyta och det utrymme som finns för aktiviteter och umgänge. Uppbyggnaden av parken karaktäriseras av växtlighet och buskage som täcker dess utkanter samt den öppna ytan som skapar en klar överblick över platsen. Dess struktur medför både för- och nackdelar. Som nämnt i tabell 4, skapar buskagen potentiella "gömsällen" vilka kan skapa goda förutsättningar för brottslig aktivitet som sker i skymundan (Iqbal & Ceccato, 2016). Växtligheten kan dock även bidra till attraktiviteten då det skapar möjlighet för lek och gör platsen vacker rent estetiskt. Den stora öppna ytan ger god sikt och bidrar till den naturliga övervakningen såväl som den genomgående belysningen (se bild 2).

Det observerades att ansträngningar har gjorts för att minska nedskräpning. Trots åtgärden finns sopor spridda i närheten av parkens grillplats (se bild 6). Förbättringar hade kunnat göras för att minska risken för att fåglar har åtkomst till soptunnans öppningar. Soptunnan på bild 7 exemplifierar ett bättre alternativ. Fastän nedskräpningen antas vara till följd av fåglar, kan platsens image komma att riskeras att påverkas. Nedskräpningen kan likväl antas ha gjorts på grund av andra skäl. I övrigt upplevdes parken vara ren och välskött.

I parken finns en temalekplats med cirkustema, grillplatser, aktivitetsstråk och fotbollsplaner. Dessa olika typer av aktiviteter ökar chansen för mer rörelse på platsen. Detta kan tydligt kopplas till Jane Jacobs tidiga tankar om att skapandet av trivsamma platser där människor vill röra sig av naturliga skäl också ökar den naturliga övervakningen avsevärt (Jacobs, 1965). Därav är det av hög vikt att i planeringsfasen undersöka vilka aktiviteter som bidrar till att attrahera olika samhällsgrupper och åldersgrupper, då dessa kan röra sig på platsen vid olika tider på dygnet.

5.2.2 Drottninghög

Drottninghög är det mellersta området av de som valts ut och är känt som ett miljonprogramsområde, där majoriteten av bostäderna tillkom under 1960-talet. Det sker flera projekt i området och det står inför flera förändringar i framtiden (Helsingborgs stad, 2021b). Under observationstiden noterades det att de äldre bostäderna i området för tillfället genomgår stora renoveringar av fasaden. Bostäderna ägs av Helsingborgshem, vilka enligt informant 1 har ett starkt samarbete med kommunen i området (Informant 1, intervju 1, 2022). De observerade delarna av området innefattar en temalekplats, ett växthus, centrum och delar av bostadsområdet. Centrum är ett pågående projekt där åtgärder ännu inte insatta fullt ut. Med anledning av detta kommer centrumdelen inte att granskas närmare i analysen.

Bild 7-10: Lekplats och växthus i Drottninghög (Foto: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Tabell 5: Mall för analys av Drottninghög - lekplats och växthus

Kriterie:	Uppfylls kriteriet på den angivna platsen?	På vilket sätt har kriteriet implementerats på den angivna platsen?
<i>Territorialitet</i>	Ja	Vacker välskött plats med viss markering in mot lekplatsen. Naturliga ingångar både mot växthus och lekplats genom gångväg. Platsen är ämnad för sociala aktiviteter. Heltäckande staket runt växthuset markerar semi offentlig yta. Halvtäckande staket runt lekplatsen i samband med tydliga öppna ingångar signalerar en offentlig yta.
<i>Tillträdeskontroll</i>	Nej	Då platsen är offentlig finns inget som begränsar tillträdet.
<i>Övervakning</i>	Delvis	Det finns bra belysning av platsen, särskilt på lekplatsen. Den naturliga övervakningen bedöms som högre vid växthuset än vid lekplatsen, då växthuset ligger i närmare anslutning till bostäder med fönster riktade mot det.
<i>Försvårande av brottsgenomförande</i>	Nej	Staket finns både vid växthus och lekplats. Vid växthuset finns det staket som omringar hela platsen med tillhörande grind. Upplevs främst som en markering snarare än försvårande av brottsgenomförande.
<i>Image</i>	Ja	Soptunnor finns både vid växthus och lekplats. Möjlighet att lämna pantburkar finns också vid lekplats vilket signalerar ordning och reda. Färgglada lekobjekt och välskött trädgård visar på bra image.
<i>Aktivitetsstöd</i>	Ja	Platserna är ämnade för positiva aktiviteter såsom lek, sammanhållning, odling och umgänge.

I Drottninghög finns en etablerad temalekplats i kanten av Drottninghögsparken som valdes ut för observation. Temat för lekplatsen är prinsessor och drakar vilket visualiseras på bild 9. Annat arbete sker i parken i samband med öppningen av en ny badplats där aktiviteter och lek kommer att ha vattentema. Då arbetet ännu inte är färdigt, och byggarbete pågick under tiden för observationen, valdes det att inte observera huvuddelen av parken. Området som valdes att observeras inkluderar, som ovan nämnt, den lokala temalekplatsen, men även ett närliggande växthus och dess direkta omgivning.

Utformningen av platsen tyder på att det är välskött. Färgglada utemöbler och lekobjekt i samband med renlighet på platsen signalerar att människor upplever en känsla av ansvar vid användning av den, samt bidrar till en bra image. I anslutning till lekplatsen och växthuset finns soptunnor och insamling för pant. Dessa faktorer pekar tydligt mot principen territorialitet (BRÅ 2, 2022). Belysningen på platsen upplevdes vara god och relativt heltäckande. I direkt anslutning finns även bostäder med fönster riktade både mot lekplatsen och växthuset. Dessa aspekter bidrar till naturlig övervakning av området. Vidare, skapas det naturliga möjligheter för rörelse genom ett aktivitetsstråk som passerar platsen. Kopplingar

kan därigenom göras till CPTEDs princip för övervakning (BRÅ 2, 2022). Ännu tydligare kan det anknyta till Jane Jacobs teori om den naturliga övervakningen (Jacobs, 1965).

Växthuset utnyttjades flitigt vid tiden för observationen, främst av äldre invånare. Lekplatsen var vid tillfället tom på människor. Viktigt att ha i åtanke är dock den begränsade tiden för observationen, då den inte kan bedöma användningen av rummet på ett rättvist sätt. Utanför växthuset finns en anslagstavla som presenterade olika aktiviteter för områdets invånare. Detta är åtgärder som bidrar till möjligheter för en ökad sammanhållning inom området, främst kopplat till den andra generationens CPTED genom principerna *social cohesion* och *community culture* (se avsnitt 3.5.3) i form av gemensamma traditioner och social sammanhållning (Saville & Cleveland, 2008). Dock kan det också relateras till territorialitet då platsen kan komma att bli betydelsefull för områdets invånare och då sociala aktiviteter sker (BRÅ 2, 2022).

Bild 11-14: Tunnel mellan Drottninghög och Fredriksdal (Foto: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Tabell 6: Mall för analys av Drottninghög - tunnel

Kriterie:	Uppfylls kriteriet på den angivna platsen?	På vilket sätt har kriteriet implementerats på den angivna platsen?
<i>Territorialitet</i>	Nej	Platsen är menad som genomfart och inte en plats som människor stannar på för att umgås. Den är en offentlig yta som inte uppmuntrar till direkt ansvarstagande hos invånarna.
<i>Tillträdeskontroll</i>	Nej	Då det är en offentlig passage för gång- och cykeltrafikanter finns det inget som hindrar tillträde.
<i>Övervakning</i>	Delvis	Sikten är skymd på två håll i tunneln vilket begränsar den naturliga övervakningen. Det finns inte heller övervakningskameror. Belysning finns vilket bidrar till bättre sikt under kvälls- och nattetid.
<i>Försvårande av brottsgenomförande</i>	Nej	Det finns inga staket, lås eller inbrottslarm på platsen då det är en offentlig passage.
<i>Image</i>	Ja	Image är något som har arbetats med då tunneln är målad i ett genomgående tema. Målningarna signalerar att platsen är väl omhändertagen, det gör även bristen på klotter och vandalisering.
<i>Aktivitetsstöd</i>	Delvis	Målningen av tunneln var en del av ett projekt där skolbarn inspirerade till temat för motivet. På marken i tunneln fanns det också en markering som tyder på att platsen är en del av ett aktivitetsstråk.

På bild 11 till bild 14 visualiseras en av flera gång- och cykeltunnlar i kommunen. Denna tunnel är en passage mellan Drottninghög och Fredriksdal. Bilderna visar konkret på hur Helsingborgs stad arbetar med att skapa säkrare och tryggare passager i staden. Flödet av människor mellan områdena kan också påverkas positivt av detta då det skapar ökad rörelse på platsen. I passagen observerades det färgglada målningar som enligt en skylt från kommunen inspirerats av teckningar från en mellanstadieklass. På detta sätt har invånarna engagerats och involverats i åtgärdsprocessen. Utifrån det teoretiska ramverket kan detta kopplas till den andra generationens CPTED snarare än de sex principerna som presenteras i tabell 6. Arbetet med gång- och cykeltunnlar kan ses som en del av principen *connectivity* (se avsnitt 3.5.3), då denna dels innebär att invånarna har kontakt med utomstående organisationer, i detta fall Helsingborgs stad genom att gemensamt arbeta fram hur platsen ska se ut. Vidare, innebär det också tydliga gång- och cykelstråk mellan områden, för att sammanbinda dem och motverka isolering (Saville & Cleveland, 2008).

En medveten design av tunneln, i jämförelse med en nedklottrad, kan indikera en bra image då den är välskött och inte upplevs vara en fristad för brott såsom vandalisering och skadegörelse. Belysningen av tunneln skapar god sikt och bidrar därigenom till den naturliga

övervakningen. Slutligen observerades det även att det finns markeringar i marken som tyder på att passagen är en del av ett aktivitetsstråk vilket möjliggör ökad rörelse samt kan indikera användningen av principen “aktivitetsstöd” inom CPTED (BRÅ 2, 2022).

5.2.3 Fredriksdal

Fredriksdal ligger nedanför de övriga utvalda områdena och består till hälften av Fredriksdals museer och trädgårdar, och till hälften av bostadsområden. Den del som valdes för observation är bostadsdelen i den östra delen av Fredriksdal. Även detta är ett område som växte fram under 1960- och 1970-talet, och karaktäriseras av sitt vattentorn (Helsingborgs stad, 2021b). Området har många grönytor och är inte lika tätbebyggt som Dalhem och Drottninghög. Avgränsningen för observationen innefattar delar av bostadsområdet med fokus på lekplatser och grönytor mellan bostadshusen.

Bild 15-18: Lekplats och basketplan i Fredriksdal (Foto: Matilda Kjaersgaard, 2022)

Tabell 7: Mall för analys av Fredriksdal - lekplats och basketplan

Kriterie:	Uppfylls kriteriet på den angivna platsen?	På vilket sätt har kriteriet implementerats på den angivna platsen?
<i>Territorialitet</i>	Ja	Runt basketplanen finns staket som signalerar en semi-offentlig yta. Planen finns tillgänglig under en viss tid på dygnet (mellan kl. 07-22) vilket begränsar användningen något. Lekplatsen används för sociala aktiviteter och är välskött.
<i>Tillträdeskontroll</i>	Nej	Det finns inget som begränsar tillträdet mer än en skylt som informerar om tidsmässig begränsad användning av basketplanen.
<i>Övervakning</i>	Delvis	Lekplatsen och basketplanen är lokaliserade i mitten av bostadsområdet vilket bidrar till mycket naturlig övervakning. Gång- och cykelstråk bidrar också till den naturliga övervakningen. Fysiska barriärer i form av kullar skymmer dock sikten på markplan. I övrigt finns mycket belysning över området.
<i>Försvårande av brottsgenombörande</i>	Nej	Det finns inga staket/lås/inbrottslarm som kan försvåra genomförandet av brott.
<i>Image</i>	Ja	Det finns soptunnor och ingen nedskräpning, vandalisering eller klotter på platsen. Både lekplats och basketplan är i gott skick vilket signalerar en bra image.
<i>Aktivitetsstöd</i>	Ja	Platserna är ämnade för positiva aktiviteter såsom lek, grillning, bollsport och umgänge.

Den utvalda platsen som beskrivs i tabell 7 är lokaliserad centralt i Fredriksdals bostadsområde. På platsen finns stora grönytor, en temalekplats och en basketplan, vilka omringas av bostadshus. Höghusen i området skapar goda möjligheter för naturlig övervakning då många fönster är riktade mot platsen. Detta är ett klassiskt exempel på Jacobs "eyes on the street" teori som tydligt influerat principen för övervakning i CPTED (Jacobs, 1965). På platsen finns det även tydliga gång- och cykelstråk som även en måndag förmiddag hade flera förbipasserande. Människor använde stråken för att rasta sina hundar, för att promenera eller cykla förbi. Denna typ av rörelse i området bidrar också starkt till den naturliga övervakningen.

Vidare, är platsen mycket välskött utan synlig nedskräpning, klotter och vandalisering. Det fanns också skyltar med information från Helsingborgs stad vid temalekplatsen och basketplanen med kontaktinformation ifall dessa problem skulle uppstå. Platsens image anses vara god utifrån dessa förutsättningar. En ökad ansvarskänsla bidrar också till territorialitet och därigenom tryggheten på platsen (BRÅ 2, 2022). Platsen tolkas till att vara delvis offentlig och delvis semi-offentlig, då basketplanen har en tidsbegränsad användning och

staket som skapar både en fysisk samt symbolisk barriär. Temalekplatsen observeras vara något mer öppen och tillgänglig.

Den angivna platsen bidrar till både sociala och positiva aktiviteter. På temalekplatsen finns utrymme till att grilla och umgås såväl som lek för barn och unga. Basketplanen tillför även möjligheter för en kombination av fysisk och social aktivitet i form av bollsport och umgänge. Detta är tydliga exempel på aktivitetsstöd, som är en av principerna inom CPTED. Åtgärderna som införts på platsen uppmuntrar tydligt till positiv användning (BRÅ 2, 2022). Något på platsen som både kan innebära för- och nackdelar är kullarna som finns runtomkring temalekplatsen. Det kan skapa möjligheter för lekfulla aktiviteter, vilket som tidigare nämnt bidrar till en positiv användning av platsen, men även riskera att skymma sikten på markplan. Därav kunde kriteriet för "övervakning" endast bedömas som delvis uppfyllt. Övriga kriterier såsom "tillträdeskontroll" och "försvårande av brottsgenomförande" är mindre relevanta då den valda platsen klassas som offentlig plats.

6. DISKUSSION & SLUTSATS

Det sista kapitlet av uppsatsen syftar till att först och främst sammanfatta och jämföra de olika delar som presenterats i resultat- och analyskapitlet för att sedan besvara de fyra frågeställningar som presenterats i introduktionskapitlet. Vidare, kommer det att föras en avslutande reflektion kring det valda ämnet, samt framgångar och motgångar under genomförandet av studien. Avslutningsvis kommer det att läggas fram förslag för framtida forskning.

6.1 Övergripande diskussion

Informanterna talar om CPTED som ett värdefullt verktyg såväl som en till viss del problematisk och underutvecklad ansats. Å ena sidan implementeras konkreta principer från ansatsen i den fysiska planeringen, exempelvis genom att uppmuntra till positiva aktiviteter, värna om platsers image och skapa territorialitet och naturlig övervakning. Å andra sidan kritiserar CPTED för att ha bristande perspektiv på skillnader i utsatthet hos olika samhällsgrupper. Vissa av principerna är också av exkluderande karaktär, vilket kommunen undviker i så hög mån som möjligt. Ansatsen bedöms alltså av informanterna att vara relevant till viss del. Detta är något som även tidigare svensk forskning har pekat ut. Ceccato och Iqbal (2016) underströk att de två generationerna av CPTED inte är tillräckliga, och rekommenderade att i framtiden utnyttja den tredje generationen. De pekade också på vikten av att beakta rätten till det offentliga rummet, varpå exkluderande åtgärder generellt bör undvikas. Verksamheten "Urban utveckling" indikerade även i sin undersökning att inkluderande centrum, det vill säga centrum där mjuka åtgärder införts, har visat på att öka tryggheten. Exkluderande centrum, som starkare är kopplat till ren brottsprevention, upplevdes istället vara mindre trygga. Rörelse och god tillgång till offentliga platser som bidrar till naturlig övervakning har således visats vara en viktig faktor även i den tidigare svenska forskningen.

Vidare, visade observationen på att särskilda typer av insatser har prioriterats i de utvalda områdena. Åtgärderna återfanns främst i parkmiljöer, och under observationstillfället inte runt områdenas centrumdelar. Dock ska det noteras att det vid intervju 1 nämndes att Drottninghögs torg är ett framtida projekt som ännu inte tagit fart. Gemensamt för åtgärderna i parkerna är att olika temalekplatser har uppförts och att åtgärderna är riktade mot

inkludering istället för exkludering. Det kunde under tillfället för observationerna inte noteras någon användning av CPTEDs exkluderande åtgärder, med undantag för bevakning och grindar runt vissa flerbostadshus. Detta är platser som kommunen har mindre kontroll över. Därav inkluderas dessa miljöer inte i uppsatsens analys. Åtgärderna som observerats visar på att informanternas uttalanden överensstämmer med vad som implementerats i den fysiska miljön.

Enligt egen bedömning anses CPTED vara ett praktiskt verktyg i samhällsplaneringen, dock med möjligheter att utvecklas. Ansatsen har varit essentiell för uppsatsens syfte då målet är att utvärdera CPTED och dess användbarhet. De äldre teorierna “Eyes on the street theory”, “Broken windows theory” och “Defensible space theory” har bidragit med perspektiv på CPTEDs olika delar och dess utveckling. Teorierna har också visats vara relevanta gentemot vad som diskuterats i intervjuerna. Det bör dock även diskuteras de potentiella brister som finns i det teoretiska ramverket. Andra aspekter som hade kunnat inkluderas i högre grad är olika former av exkluderande design som en metod för att minska närvaron av oönskade samhällsgrupper av kriminell karaktär. CPTED hade också kunnat betraktas som en av flera brottsförebyggande ansatser och därigenom jämförts mot andra teorier och tillvägagångssätt för att få en bredare analys.

6.2 Svar på frågeställningar

Frågeställningarna för uppsatsen lyder;

- *Vilka metoder används av Helsingborgs stad för att förebygga brott i den fysiska miljön?*
- *Hur har ansatsen “CPTED” och dess principer appliceras på planeringsarbetet i Helsingborgs stad?*
- *Vilka möjligheter och begränsningar upplever Helsingborgs stad att det finns med CPTED?*
- *Vilka möjligheter och begränsningar finns det vid implementering av CPTEDs principer i en svensk planeringskontext?*

För att besvara den första frågeställningen, har det noterats att Helsingborgs stad använder ett flertal metoder och angreppssätt i sitt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Det finns inspel från äldre teorier som "Broken windows theory" och "Eyes on the street theory", såväl som de konkreta ansatserna "CPTED" och "SafeGrowth". Andra teorier som uppmärksammades under intervjuerna var "Power of ten", som anspelade på att 10 aktiviteter är det som krävs för att locka i princip alla samhällsgrupper till samma plats. Främst, är det dock kombinationen av dessa som utnyttjas i stadsplaneringen. Genom att inspireras av relevanta teorier och forskning, har Helsingborgs stad skapat en egen handlingsplan som de huvudsakligen arbetar utefter. Detta reflekteras tydligt i områdena som observerades. Kommunen arbetar mycket med att skapa välskötta platser, minska buskage och förbättra belysning, såväl som att skapa attraktiva platser med mycket aktivitetsmöjligheter. Efter observationer i områdena Dalhem, Drottninghög, och Fredriksdal, kunde det konstateras att parker och lekplatser är centrala i det trygghetsskapande arbetet. Det har uppförts färgrika, aktivitetsfyllda och välskötta temalekplatser såväl som färgglada tunnlar med god belysning. Vidare har de arbetat med att skapa aktivitetsstråk mellan områdena för att skapa mer rörelse.

Den andra frågeställningen undersöker hur Helsingborgs stad använder CPTED i stadsplaneringen. Intervjuerna indikerar att CPTED går hand i hand med kommunens egna handlingsplan på flera nivåer. Handlingsplanen för samman principer både från den första och den andra generationens CPTED. Det innebär särskilt övervakning, territorialitet, arbete med image och aktivitetsstöd. Informanterna bekräftade att ansatsen är en stor inspirationskälla för det arbetet som görs för att skapa tryggare platser i stadsrummet. En särskilt intressant del av kommunens kopplingar till CPTED är arbetet med "SafeGrowth", som är en slags vidareutveckling av den andra generationens CPTED. Detta då skaparen själv har varit på plats för att utbilda olika tjänstemän inom kommunen. Projektet är en av de faktorer som visar på den starka kopplingen som finns mellan Helsingborgs stad och CPTED.

De två sista frågeställningarna för studien behandlar CPTEDs möjligheter, begränsningar och användbarhet i den svenska planeringskontexten. Utifrån intervjuerna kan det konstateras att CPTED upplevs vara ett konkret verktyg i planeringen, med åtgärder som kan appliceras i stadsmiljön med relativ enkelhet. Mycket av arbetet i kommunen har inspirerats av ansatsen, särskilt de mjuka sociala åtgärderna som relaterar till den andra generationens CPTED. Däremot lyfter Helsingborgs stad de begränsningar som finns med att endast använda CPTED i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Informanterna hävdar att

ansatsen upplevs som enformig och att de hårda åtgärder som också ingår, såsom stängsel och kameraövervakning, är åtgärder kommunen helst undviker. Således anser Helsingborgs stad att inkludering, samverkan och medborgardialoger är essentiella för framgångsrikt trygghetsarbete. Dessa faktorer relaterar mer till kommunens senaste trygghetsprojekt "SafeGrowth" i Drottninghög. Som nämnt i analysen innebär konceptet att medborgare leder det brottsförebyggande arbetet i sitt egna område med stöd av tjänstemän.

Ytterligare faktorer som anses saknas hos de klassiska CPTED principerna är perspektiv och åtgärder för jämställdhet såväl som jämlikhet. Svaren från intervjuerna understryker att ett botten-upp perspektiv krävs för att nå ut till de som både är mest utsatta rent statistikmässigt, men även de som upplever störst otrygghet i stadsrummet. Dessa samhällsgrupper inkluderade bland annat kvinnor, äldre, funktionshindrade och HBTQI personer såsom transpersoner. För att möta de behov som finns för att skapa trygghet, krävs det att fler åtgärder tilltas utöver CPTED. Informanterna poängterar vikten av att lyssna till medborgarnas önskemål och problem, och på så sätt skapa trygga platser för alla.

Slutligen kan det genom studien i samband med tidigare forskning i Sverige konstateras att CPTED är användbar till viss del i en svensk planeringskontext. Exempelvis talade Iqbal och Ceccato om hur den tredje generationens CPTED kan komma att behöva inkluderas. Det krävs att ansatsen utvecklas vidare och anpassas, inte bara efter Sveriges förutsättningar, men de unika platsernas förutsättningar och identiteter. I nuläget krävs det att CPTED används tillsammans med andra ansatser och metoder för att alla behov ska uppfyllas.

6.3 Avslutande reflektion & framtida forskning

Uppsatsen har undersökt CPTED genom en fallstudie med fokus på socialt utsatta områden i Helsingborgs stad. Det geografiska omfånget visar på vissa begränsningar för generaliseringsgraden, särskilt då det undersökta området minskas ytterligare genom att främst se på tre utvalda områden istället för staden i sin helhet. Resultatet kan därigenom inte generaliseras på den nivå som hade varit önskvärt. Beslutet om att avgränsa omfattningen till en enfallsdesign har grundats i den tid och de resurser som fanns. Uppsatser på kandidatnivå når sällan sin rätta potential till följd av detta. Däremot har studien möjliggjort en grundlig undersökning av ett enskilt fall, vilket kan uppmärksamma CPTED som ansats i den svenska planeringskontexten, samt dess utvecklingsmöjligheter.

Metoderna som använts för studien upplevs vara lämpliga utifrån syftet och breddgraden för undersökningen. Alternativa methodsammansättningar hade kunnat vara att kombinera den kvalitativa datan med kvantitativ data, såsom mer ingående brottsstatistik och potentiellt kartläggning av brott. Fler intervjuer hade också kunnat genomföras, exempelvis med Helsingborgshem som är en viktig aktör i kommunens samverkan i trygghetsarbetet. Uppsatsen hade kunnat ta en annan riktning genom att istället fokusera på att undersöka den “upplevda tryggheten” och då genomföra en enkätundersökning för de tre områdena i samband med antingen intervjuer med medborgarna eller observationer av områdesmiljön.

Det finns goda möjligheter för fortsatt framtida forskning inom ämnesområdet. Inom svensk forskning kan det vara värdefullt att vidare undersöka hur CPTED kan anpassas för Sverige. Skaparna av ansatsen är främst från USA och Kanada, vilket kan bidra till vinklade åtgärder som är anpassade för ett särskilt typ av samhälle och kultur. I ett större forskningsarbete hade det varit intressant att kontakta fler kommuner av olika storlekar och med olika invånarantal, för att skapa en bredare jämförelse och få fram ett mer generaliserbart resultat. Ytterligare en intressant aspekt hade varit att granska på vilka fler sätt ansatsen kan utvecklas samt hur effektiv den är i olika kommunala sammanhang.

Under genomförandet bekräftades det att CPTED är en ansats som är applicerbar i kommunala svenska sammanhang, dock med utrymme för utveckling. Huruvida CPTED kommer att framgångsrikt spridas vidare som verktyg i fler kontexter eller ersättas av nya brottsförebyggande verktyg i planeringen återstår att se.

Referenslista

- Boverket 1 (2022). *Att planera för trygghet*. Hämtad online 18-04-2022. Tillgänglig via: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/samhallsbyggnadsprocessen/att-planera-for-trygghet/>.
- Boverket 2 (2022). *Trygghet - Ett mångtydigt begrepp*. Hämtad online 28-04-2022. Tillgänglig via: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/trygghet-och-brott/trygghetsbegreppet/>.
- Boverket (2019). *Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)*. Hämtad online 01-04-2022. Tillgänglig via: [Crime Prevention Through Environmental Design \(CPTED\) - Boverket](#).
- Boverket (2020). *Trygga mellanrum i Handen, Haninge*. Hämtad online 12-04-2022. Tillgänglig via: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/hur-har-andra-gjort/torg/handen-i-haninge/>.
- BRÅ 1 (2022). *Regionala variationer*. Hämtad online 03-05-2022. Tillgänglig via: <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/regionala-variationer.html>.
- BRÅ 2 (2022). *Situationell prevention*. Hämtad online 28-03-2022. Tillgänglig via: <https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-utifran-amne/situationell-prevention.html>.
- Bruinsma, G. & Johnson, S. (2018). *The Oxford Handbook of Environmental Criminology*. Oxford University Press. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780190279707.001.0001.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Ceccato, V., Vasquez, L., Langefors, L., Canabarro, A., Petersson, R. (2019). *En trygg stadsmiljö: Teori och praktik för brottsförebyggande & trygghetsskapande åtgärder*. Stockholm: Institutionen för samhällsplanering och miljö, Kungliga Tekniska Högskolan.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken - För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur AB, Lund.
- Ek, R., Gerell, M., Guldåker, N., Hallin, P. O., Herbert, M., Nieminen Kristofersson, T., Nilsson, A. & Tykesson, M. (2014). *Att laga revor i samhällsväven: om social utsatthet och sociala risker i den postindustriella staden*. Malmö: Malmö högskola.
- Harris, J. & White, V. (2018). "Hierarchy of needs" i *A Dictionary of Social Work and Social Care*. 2. uppl. Oxford University Press.
- Helsingborgs stad (2021a). *Stiftelsen Tryggare Sverige och Helsingborgs stad är värdar för den Internationella CPTED organisationens konferens 2021*. Pressmeddelande. Hämtad online 13-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.mynewsdesk.com/se/helsingborg/pressreleases/stiftelsen-tryggare-sverige-och-h>

[elsingborgs-stad-aer-vaerdar-foer-den-internationella-cpted-organisationens-konferens-2021-3089917](https://helsingborg.se/kommun-och-politik/kommunens-organisation/radgivande-organ/brottsforebyggande-arbete/)

Helsingborgs stad (publ. 2014, uppd. 2020). *Brottsförebyggande arbete*. Hämtad online 05-04-2022. Tillgänglig via: <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/kommunens-organisation/radgivande-organ/brottsforebyggande-arbete/>.

Helsingborgs stad (publ. 2013, uppd. 2021b). *Drottninghög, Fredriksdal, Dalhem*. Hämtad online 16-05-2022. Tillgänglig via: <https://helsingborg.se/bo-bygga-och-miljo/bostader/bostadsomraden-och-samhallen/drottninghog-fredriksdal-dalhem/>.

Helsingborgs stad (2017). *Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön*. Hämtad online 05-03-2022. Tillgänglig via: https://helsingborg.se/wp-content/uploads/2016/06/handlingsplan_for_trygghet_i_stadsmiljon_antagen_170323_2_sbf.pdf.

Helsingborgs stad (publ. 2021, uppd. 2022a). *Ny metod för stadsdelsutveckling - SafeGrowth*. Hämtad online 07-05-2022. Tillgänglig via: <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/samarbete/internationellt/internationella-projekt-2/ny-metod-for-stadsdelsutveckling-safegrowth/>

Helsingborgs stad (U. Å.). *Samverkansöverenskommelse - För ett tryggt och säkert Helsingborg 2018-2020*. Hämtad online 05-04-2022. Tillgänglig via: https://helsingborg.se/wp-content/uploads/2014/11/hbg_lokalpolis_broschyr.pdf.

Helsingborgs stad (2022b). *Trenden fortsätter - antalet anmälda brott i staden sjunker*. Hämtad online 03-05-2022. Tillgänglig via: <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/press/#/pressreleases/trenden-fortsatter-antalet-anmaelda-brott-i-staden-sjunker-3176357>.

Helsingborgs stad (publ. 2016, uppd. 2021c). *Tryggare platser*. Hämtad online 03-05-2022. Tillgänglig via: <https://helsingborg.se/trafik-och-stadsplanering/planering-och-utveckling/tryggare-platser/>.

Helsingborgs stad (2021d). *Översiktsplan 2021*. Hämtad online 18-05-2022. Tillgänglig via: <https://storymaps.arcgis.com/collections/01e5740769744aa49c9cd6f94eff5075>.

Iqbal, A., & Ceccato, V. (2016). *Is CPTED useful to guide the inventory of safety in parks: study case in Stockholm, Sweden*. *International Criminal Justice Review*, 26 (2), ss. 150-168.

Jacobs, J. (1965). *The death and life of great American cities: [the failure of town planning]*. [Ny Uppl.] Harmondsworth: Penguin in association with Jonathan Cape.

Nationalencyklopedin (2022a). *Exkluderande design*. Hämtad online 20-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/exkluderande-design>.

Nationalencyklopedin (2022b). *Offentlig*. Hämtad online 19-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/offentlig>.

Nationalencyklopedin (2022c). *Offentlig plats*. Hämtad online 19-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/offentlig-plats>.

Newman, O. (1972). *Defensible space: people and design in the violent city*. Architectural Press.

Regeringskansliet (2022) *Regeringens insatser mot kriminalitet och för ökad trygghet*. Hämtad online 13-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ett-tryggare-sverige/regeringens-insatser-mot-kriminalitet-och-for-okad-trygghet2/>

Saville, G. & Cleveland, G. (2008). "Second-Generation CPTED - The Rise and Fall of Opportunity Theory". Atlas, A. (red.), *21st Century Security and CPTED - Designing for Critical Infrastructure Protection and Crime Prevention*. CRC Press, ss. 79-98.

Saville, G. (2009). "SafeGrowth: Moving Forward in Neighbourhood Development". *Built Environment (1978-)*, 35(3), ss. 386–402. Tillgänglig via: <http://www.jstor.org/stable/23289760>.

Saville, G. & Mihinjac, M. (2019) *Third-Generation Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)*. *Social Sciences*, 8, nr. 6: 182. DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci8060182>.

Statistikmyndigheten (2022). "Folkmängd i riket, län och kommuner 31 mars 2022 och befolkningsförändringar 1 januari - 31 mars 2022. Totalt". Hämtad online 16-05-2022. Tillgänglig via: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals--och-halvarsstatistik--kommun-lan-och-riket/kvartal-1-2022/>.

Taylor, R. (2002). "Crime Prevention through Environmental Design (CPTED): Yes, No, Maybe, Unknowable, and All of the Above". Bechtel, R., Churchman, A. & Ts'erts'man, A. (red.), *Handbook of Environmental Psychology*. John Wiley & Sons, Incorporated, Hoboken, ss. 413-423.

The International CPTED Association/ICA (2022). *Primer in CPTED - What is CPTED?*. Hämtad online 31-03-2022. Tillgänglig via: <https://cpted.net/Primer-in-CPTED>.

Tryggare Sverige (U.Å.). *Om trygghet*. Hämtad online 28-04-2022. Tillgänglig via: <https://tryggaresverige.org/trygghet>.

Tryggare Sverige (2021). *Stiftelsen Tryggare Sverige blir den internationella CPTED-organisationens representant i Sverige*. Hämtad online 07-04-2022. Tillgänglig via: <https://www.mynewsdesk.com/se/stiftelsen-tryggare-sverige/pressreleases/stiftelsen-tryggare-sverige-blir-den-internationella-cpted-organisationens-representant-i-sverige-3075993>.

Urban Utveckling & Samhällsplanering AB (U.Å.). *Brottspreventiva och Trygghetsfrämjande aspekter av byggd miljö - en studie av tio förortscentrum i Stockholm*. Hämtad online 12-04-2022. Tillgänglig via:
https://bra.se/download/18.7e15c82e165fb0ec8facbe/1539351296141/2018_0216_Brottsprev-ention%20i%20förortscentrum.pdf.

Wilson, J. & Kelling, G. (1982). *Broken Windows - The police and neighborhood safety*. The Atlantic Monthly; March 1982; Broken Windows; Volume 249, No. 03; pages 29 - 38. Hämtad online 31-03-2022. Tillgänglig via:
<http://personal.psu.edu/exs44/597b-Comm&Crime/Wilson-Kelling-Broken%20Windows.pdf>.

Wortley, R. & Mazerolle, L. (2011). *Environmental Criminology and Crime Analysis*. Routledge, London & New York.

Yin, R. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide - intervju 1

- Vad är din arbetsroll på Helsingborgs stad och vilka typer av arbetsuppgifter brukar du ha?
- Hade du kunnat börja med att beskriva lite kort om vad SafeGrowth innebär?
- Kan du berätta om hur Drottninghög valdes som pilotprojekt?
- Hur långt har ni kommit i arbetet med SafeGrowth? Vilka åtgärder har satts in?
- Vilka möjligheter ser du med SafeGrowth-konceptet jämfört med den första generationen av CPTED?
- Har du upplevt några utmaningar med SafeGrowth?
- Hur har medborgarna reagerat på initiativet och arbetet med SafeGrowth?

Bilaga 2: Intervjuguide - intervju 2

- Vad är era arbetsroller på Helsingborgs stad och vilka typer av arbetsuppgifter har ni?
- Skulle ni kunna berätta lite övergripande om hur Helsingborgs stad arbetar med brottsförebyggande åtgärder genom stadsplaneringen?
- Kan ni utveckla hur ni arbetar med CPTED?
- Vilka möjligheter ser ni med CPTED som arbetssätt?
- Vilka utmaningar ser ni med CPTED som arbetssätt?

- Kan ni nämna två projekt utöver Drottninghög som ni anser vara tydliga exempel på brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande arbete i kommunen?

- Vilka åtgärder genomfördes för dessa projekt?